There is something that is much more scarce, something finer far, something rarer than ability. It is the ability to recognize ability. — **Elbert Hubbard.**

INDIAN OPINION

Founded by Mahatma Gandhi in 1903

Former Editor: Manilal Gandhi—1918-1956

Not all the armies of all the empires of earth can crush the spirit of one true man. And that one man will prevail —**Terence McSwiney.**

No. 11—Vol. LV. **Friday, 22nd March, 1957** REGISTERED AT THE G.P.O. AS A NEWSPAPER. **Price: SIX PENCE.**

SOUTH AFRICAN LIBRARY 27 MAR 1957 SUID-AFRIKAANSE BIBLIOTEEK

VERWOERD REPLIES TO BISHOPS

THE Bishops of the Church of the Province of South Africa (Anglican) were "advised to desist from further participation in this most unnecessary agitation" against the Native Laws Amendment Bill by the Minister of Native Affairs, Dr. Verwoerd.

This advice was contained in a letter from the private secretary of Dr. Verwoerd to the Right Rev. A. H. Cullen, Bishop of Grahamstown and acting Metropolitan of the Church of the Province of South Africa. It was in reply to a letter from the Most Rev. Geoffrey Clayton, late Archbishop of Cape Town, to the Prime Minister, Mr. J. G. Strijdom.

In his letter, written a few hours before his death Dr. Clayton had protested on behalf of the Bishops of the Church of the Province against the provision of the Native Laws Amendment Bill under which mixed worship could be banned.

The reply was signed by Dr. Verwoerd's private secretary, Mr. J. F. Barnard, and addressed to the domestic chaplain of the late Archbishop. A footnote stated that a copy would be handed to the Press immediately, as was apparently done by the domestic chaplain in the case of the letter to the Prime Minister.

The reply said: "On behalf of the Honourable the Minister of Native Affairs, I wish to acknowledge receipt of your letter of March 7, 1957 with enclosure, addressed to the Honourable the Prime Minister, who has passed it on to the Minister of Native Affairs for his attention.

"I have been instructed to request you to inform the Right Rev. A. H. Cullen that the Minister of Native Affairs regrets that the Bishops of the Church of the Province of South Africa saw fit to initiate and subscribe to a campaign in the Press, and even to threaten disobedience to the law of the land, without either awaiting the second *(Continued on page 123)*

LIBERALS WANT NEW VERWOERD DRAFT

THE Liberal Party has sent a telegram to the Minister of Native Affairs, Dr. Verwoerd, reading:

"Consider you should publish redrafted clause to Native Laws Amendment Bill at earliest opportunity to enable opponents of the Bill to formulate their objections.

"The Liberal Party views with disquiet the fact that the Bill has been moved to the bottom of the Order Paper and expresses the hope that the Bill will not be steam-rollered through Parliament at the end of the session without proper examination.

"The Liberal Party proposes to continue with its preparation for opposition of the Bill until such time as the amendments suggested by Dr. Verwoerd have been made public."

WHITE SUPREMACY NOT CHRISTIAN

TO try to maintain what some people called the White man's superiority in Africa was not only wrong but an action against the mind of Christ, said the Archbishop of Central Africa, the Most Rev. Edward Paget, preaching at St. John's Church, Clifton, in Bristol.

Much of the restlessness and tension in the world today were caused by nations and races holding on too long to their rule, control and domination over other people.

Nations which had come under the influence and guidance of Western civilization "grew restless and fractious under a yoke which no longer fits them, and no amount of humouring is going to make the wretched yoke fit," he said.

"It is just as wrong for Africans to demand that Africa should be only for Africans as it is for Europeans to demand that they should rule and dominate.

"We are building up a great multi-racial community there in Central Africa for, we believe, the welfare, happiness and peace of all."

There had been a steady movement forward for years, said Dr. Paget, adding: "We are pledged in Central Africa, thank God, to a real living partnership of people working together for the good of the community. The Church has to see that pledge is kept."—Sapa-Reuter.

LOUW SAYS ANC IS SUBVERSIVE

THE Minister of External Affairs, Mr. Louw, replied, "Certainly not," when he was asked in the Assembly by Mr. Lee-Warden (Natives Rep.) whether the African National Congress had been given the opportunity to express its viewpoint in the State Information Office publication 'Digest of South African Affairs.'

Mr. Louw said his attention had been drawn to an announcement in the publication that it was the policy to quote freely the viewpoints of different groups, whether favourable to the Government or not.

Mr. Louw said that it was not the policy to give subversive organizations the opportunity to make propaganda.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

INDIAN OPINION

FRIDAY, 22ND MARCH, 1957

Christian Leaders Must Not Betray Africans

IF some people were still in doubt about the Police State intentions of the Nationalists, the Native Laws Amendment Bill makes it crystal clear that that this country is now a Police State.

A country is a Police State when the ruling junta dictates whom the private citizen should love and hate or whom he should befriend or associate with; when the individual can no longer order his personal life in accordance with his own judgment as a rational and responsible citizen; when conformity to the will of the ruler becomes the highest virtue.

We fear, this is the pass to which South Africa has come.

Quite a variety of reasons are given to account for the turn events are now taking. It has been said that the extremists in the Nationalist Party have taken control and that in the absence of effective opposition on the White side, they feel now is the time to settle all the old scores they have passionately yearned to settle, dawn through the years. If this interpretation is correct, the Prime Minister would appear to have been reduced to the position of a mere puppet and the Cabinet a mere rubber stamp.

Other people think that the Prime Minister is himself an extremist and that he is as much to blame for what is happening as any other Nationalist. The fact that he has given so much free reign to Minister Verwoerd, who is thoroughly messing up the country, is no sign of weakness but an indication of the Prime Minister's enthusiastic support for Verwoerdian irresponsibility.

A third group suggests that the wreckless regard for human values shown by the Government in some of its legislation at present before Parliament, and in particular the Native Laws Amendment Bill, is the reaction of a frightened political party at last awakened to the naked fact that the African has reached the point where he can bring apartheid crashing to the ground now.

The truth, in our opinion, would seem to lie in the fact that all the factors enumerated above have had bearing of some sort or the other on Nationalist thinking, forcing the Nationalists to make a bolder bid to reach their real and inevitable goal sooner than they had planned. And that goal always was, remains and will always be, the Police State.

In these circumstances democrats of all colours are called upon to reassess the whole situation in more realistic light. Apartheid is certainly at the zenith of its glory and power. But the moment of its greatest strength is also the hour of its most fatal weakness. At the height of its power, apartheid has discovered that there is in South Africa a force more powerful than Afrikaner Nationalism. And that power is the united will not only of the oppressed African millions, but also of all democrats, regardless of race or colour or station in life. It is this force which made it impossible for Minister Schoemann to break the boycott; this force which no excess of Nationalistic irresponsibility can destroy or weaken; it is this force which is in the ascendancy now, over apartheid; it is this very force which has sealed the fate of the Nationalist Party and the wicked doctrines it stands for.

The African leaders of Christian thought had this force very much in their minds last year when they met at Blemfontein and decided to lead the country away from sectarianism, to the path of co-operation and interdependence. They asked for a broad, united front of all anti-apartheid forces. Among other things the Native Laws Amendment Bill is designed to crush all efforts to bring this anti-apartheid front into being.

With the ablest leaders of the African people awaiting trial in Johannesburg, it becomes clear that the front asked for cannt come into being in the from the Bloemfontein assembly had in mind. But as apartheid must be opposed now, effectively, it should be clear that to wait for Mr. Mahabane to take the initiative in preparing ground for the desired front is to waste valuable time. By himself and with his organisation, he clearly is not in the position to do much. He himself possibly relied on help from some of the acknowledged leaders of the Africans now awaiting trial. In the absence of this help, it would not be reasonable to expect him to do more than he can.

Responsibility for the defence of the moral values assailed by the Nationalists shiftes naturally to other shoulders—to all the leaders of Christian thought. This is particularly the case against the background of the Native Laws Amendment Bill, whether or not the anti-Church clause is deleted or amended in the end. The leaders of Christian thought will have betrayed human values and their non-White followers in particular if they swallow the Verwoerd bait of not enforcing the proposed law against the Churches. Not only that. To retreat because of the promises of a Minister who changes his mind at any time with a shocking disregard for the consequences of his actions, would merely delay the evil day when the Church would be attacked when it was left alone, deserted by the Africans whom it would have betrayed.

For good or for evil, then, the Christian leaders dare not weaken in this, the moment of their greatest trial. Their clear duty is to carry on from where the Bloemfontein conference stopped. The front it is their duty to create must not be a movement of political protest; it must be a movement of moral protest. They must ask all decent men and women of all colours and all shades of political persuasion, to stand together in the defence of human values against an

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

ideology which debases the most sacred thing on earth—the personality of Man.

In the present set-up political opposition alone is not enough to smash apartheid to pieces. Apartheid is a philosophy of persecution; it attacks the being of Man. And this is precisely its most vulnerable point. It is a point at which only moral pressure can be most effective and can produce the best results.

We should like to appeal to leaders of thought in all sections of the nation to reconsider strategy in the light of the Native Laws Amendment Bill and give earnest thought to the need to create a front of moral protest.

Deportation Case

American Woman Claims Mail Has Been Tampered With

MRS. MARY-LOUISE HOOPER, the American woman, who is contesting by legal action a deportation order against her by the Minister of the Interior, Dr. T. E. Donges, said that a letter from her financial adviser in New York has been opened. She said other letters showed signs of having been opened and re-sealed.

She said at her home in Balmoral Drive, Cowie's Hill, that she is not a Quaker or a millionairess, as has been stated in Press reports.

Mrs. Hooper, a slender middle-aged woman with a pleasantly informal manner, said: "I received a letter from my financial adviser, which was fastened with tape. I inquired, asking if he had sent the letter in this fashion, and he said he had not.

"I have found that my mail is very definitely being stopped somewhere. I am not accusing anybody; I just say it is very odd. I have had a letter from a friend in California, who said she had written to me at least five times since last December. This was the first one I received from her."

Social Work

She has done a good deal of social service work in the United States and belongs to the Institute of Race Relations in South Africa, which she joined a month or two ago. She has helped non-Europeans in South Africa in matters like school fees and uniforms.

One of the reasons why she applied to become a permanent resident in the Union was that she found on a previous visit that the asthma from which she suffered in the United States did not trouble her in South Africa.

Mrs. Hooper said she was detained at the Fort at Johannesburg for five days with a "bunch of hardened criminals."

Mrs. Hooper said: "My future plans are to fight to stay here. I am not going to go without taking every legal action I possibly can. Beyond that, I have no plans at present."

N.I.C. Protest

The following telegram of protest has been sent to the Minister of Interior:

"Congress protests against arrest Mrs. Mary Louise Hooper who is to be deported under escort by your order. Mrs. Hooper during short period in this country proved person highest human qualities of friendship for all South Africans and opponent inhuman apartheid ideology. Your act is politically inspired piece of citimisation and we call upon you to cancel deportation order."

Congress Party's Lead Increases

Bombay.

THE Congress Party so far has taken 213 of the 283 seats in the Lower House, and 1,603 out of 2447 in the State Assemblies.

—Sapa-Reuter.

If Not Apartheid, Then Mix

By R. C. LANGDON-DAVIES, C.R., In "Contact

IF Apartheid is wrong religiously unpleasant socially and bound to fail sooner or later economically, as most liberal-minded people agree, then the only thing to do is to mix at once, mix in church, mix socially, and mix on equal terms in business. If it's intermarriage you are afraid of, you are suffering in a marked degree from the sin of pride, the root of all sin, since you are acting on the assumption that the best non-Europeans are all panting to marry *you*, and this is by no means the case. There is a world of difference between a liaison between some backveld farmer and a black girl round the corner, and intermarriage between a European and an approximately equi-cultured non-European. Actually it is the former that takes place more often than the latter, and we flatter ourselves if we think that every non-European girl is bound to fall in love with us, even if she is as "highly-cultured" as we are. But if the latter should happen occasionally, what's wrong with it anyhow? How much better than the backveld liaison *circum cornerum!*

What you cannot do is sit on the fence. So get to work and mix. Don't be put off by people saying it will all be "self conscious." Perhaps it will, a bit, at first. Persevere through that stage. And let not *only* Europeans from the Parktown end give mixed tea-parties for Europeans and non-Europeans. Let non-Europeans give tea-parties to mixed gatherings, in Dube. Many of them could well afford to do it, and what's to prevent anybody spending a couple of hours on a Sunday afternoon over a cup of tea in Dube? It's rather a waste of time at this stage to discuss politics. Let there be song, and dance, "turns," and music.

There is a positive duty on all Church people to do this, more so than for others. But let it begin *now*, amongst all sections of the population, who are capable of sharing common delights and pastimes

You do not overcome evil by inaction. You overcome it by good, by acting in this case with the natural and right desire to share together in social and cultural delights. Not even in the Drill Hall could common participation in tea and cakes, a Bach prelude, a Schubert song, or Kilimanjaro, be construed as high treason. And this *could* take place, here and now. So let's go to it.

Verwoerd Replies To Bishops

(*Continued from front page*)

reading of the Bill to discover the scope and extent of the clause concerned or first seeking in a spirit of Christian goodwill the opportunity for clarification, and if necessary, amendment of the wording.

"Even after the Minister stated in public that the attacks in the Press by some churches were based on wrong deductions and misunderstanding and that this would be removed during the progress of the Bill in Parliament, they continued.

Appeal To Reason

"The letter from the Archbishop in fact, also followed after this appeal to reason.

"Naturally interviews at this stage, i.e. after the sustained propaganda in the Press and in order to further support it, as requested by the Church Council, can no longer serve any good purpose, such as preventing the disturbance of the peace of mind in these circles.

"The Bishops of the Church of the Province of South Africa are, however, advised to desist from further participation in this most unnecessary agitation and to await the full exposition during the second reading debate of what was always intended and how the clause is to be redrafted to eliminate all possibility of suspicion or misunderstanding."—Sapa.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

Apartheid In Nursing Profession

THE Government promises a Bill to introduce apartheid into the nursing profession this session. Evidence on the subject given before a parliamentary Select Committee has been published. Dr. Eiselen, speaking as Dr. Verwoerd's mouthpiece, wanted Bantu nurses for Bantu patients, a training which "would fit them for their particular task," lower wages and a separate non-white nursing organisation.

That insidious "cultural" body, the F.A.K., advocated separate registration of white and black nurses, different uniforms and insignia, and it has sponsored the Afrikaans Nurses' League as a pressure group within the S.A. Nursing Association "to concentrate on the things that really matter"—i.e. "standing together against integration" and encouraging wider use of Afrikaans As 70 per cent. of practising nurses in the Union are Afrikaans speaking the actual necessity for this additional body is less clear than its function to act as the spear-head of the Broederbond in the nursing profession.

However, no one should suppose that nursing apartheid is a peculiarly Afrikaner proposal. Its most authoritative, persistent and ingenious advocates are English-speaking women whom I shall shortly quote. In fairness one should add that its few outspoken white opponents are also English-speaking.

No Colour Bar

The 1944 Nursing Act created a Nursing Council, to which all members of the profession *could* be elected, and a Nursing Association to which all qualified nurses *must* belong. According to Mrs. Searle, Transvaal director of Nursing Services, non-white nurses were admitted on an equal basis because there were then too few to constitute a "problem" and a large scale training of others was not foreseen. "If we had known that this would be provincial policy, I for one would certainly not have agreed to the 1944 Act. We would have fought it to the last ditch." It was largely at the instigation of Mrs. Searle that Dr. Stals, the Nationalist Minister of Health, in 1948 drafted administrative regulations to keep non-white nurses off the Nursing Council and the Board of the Nursing Association.

One may well ask why? Facts and figures are virtually unobtainable except in the carefully selected form published by the Nursing Council. It says that in 1954 there were 2,100 non-white nurses out of a total of 13,309. It will not publish comparative figures of passes and failures by race groups on the formal ground that "our single register does not state the nurse's race." But a member of the Nursing Council, Adv. van Reenen, told the Select Committee that "in 1953, 27 per cent. of the European and 51 per cent. of the non-European entries were re-entries" (i.e. previously failed), that "for the last 3 years" European percentage passes had been 72 per cent., whereas non-Europeans began with 82 per cent. in 1942, fell to 46 per cent. in 1945 and to 35.5 per cent. in 1953.

By MEDICUS

Effect Separation

In order to meet this "situation" Adv van Reenen requires powers to "effect separation in all aspects of the nursing services, to differentiate in the training between the different races, keep separate registers, to differentiate in respect of the straining according to existing needs, *in other words for skilful and less skilful nurses*, with regard to *both race and duties*." Adv. van Reenen, Mr. van Schalkwyk, Miss C. A Nothard (all of the Nursing Council, all recommended "a basic and practical syllabus which will be of help to the non-European as such" (echoes of Bantu Education). Since their "outlook on life" was different, their training must be different "if in the end we want them to have the same sense of responsibility." But "once you train them differently you must register them differently," which precludes their exercising the same responsibilities and thus learning (in the only practicable way) "a sense of responsibility."

There appears possibly to be some ground for the contention that on average it may take an African nurse longer to qualify than a European. This is not (as the F.A K said) due to "centuries of tradition, culture and civilisation which determines the European nurse's superior status." It is due primarily to unequal opportunities in general education (now aggravated by its Bantu-isation) and in facilities for nursing training. Mr. van Reenen, Miss Nothard and Mrs Searle all regard any joint training as wrong and "put a stop to it" whenever they can; the training staff for non-white nurses is often inadequate and less experienced than for whites; there are no facilities in the Union to train non whites for fever, mental or orthopaedic nursing, theatre technique or mothercraft ("we allow non-Europeans to practise midwifery within the hospital grounds provided they do it in the same way as it is carried out in their kraals"—Adv. van Reenen). The teaching of dietetics to non whites was particularly ridiculed.

That these considerations of the non-white nurses' "own good" were not the only paramount reason behind the move or nursing apartheid clearly emerges from other parts of the evidence. Mrs. Searle said that one of her greatest difficulties in recruiting white nurses was the fear that they might at some time come under the "control in any sense" of a non-white nurse or doctor. 'It is not for me to indulge in ideologies. I have to be practical."

Averse

Miss M. G. Borchards, Chairman of the Nursing Association, and Miss Nothard were very averse to allowing non-white nurses to have a separate organisation, as suggested by Dr. Eiselen. "We want the non-Europeans to have the *guidance* of the European nurse, who will *advise* and keep them on the right road. We have to retain *control* over the non-Europeans, to keep them in order and, by doing so, allow them to develop." Therefore they wanted to keep the non-white nurses in subordinate "groups" within the Association, "represented" on the Board by one white member (out of 16) and able to submit proposals only if approved by the white branches. Miss Borchards and Miss Nothard agreed with the Transvaal provincial administration that a separate body might develop "as a non-white trade union" and become "political" or "communistic". It would have the additional disadvantage of disqualifying the Association from its international affiliations, though whether the proposed hardly disguised colour bar gets round that difficulty is very doubtful.

Similar Dichotomy

A similar dichotomy of purpose was very obvious in Mrs. Searle's lengthy evidence. After a long dissertation on "my idea of nursing" which envisaged every nurse having "a deep understanding of the psychological, sociological, physical and mental factors in illness"—a very worthy and seldom perfectly attained ideal—she described "the non white nurse as a good technician at the most, unable to discharge, either through training or in the care of the sick person, these functions of a nurse, viz. the psychological and sociological care of a patient" (except, of course, "to her own people"). We have, therefore, to choose between "a professional service to the people of South Africa or just a technical service on the lowest possible level *as it exists today in all countries where nursing services are run by non-whites.*"

One might have supposed from this that the superior virtues of *all* white nurses over *all* non-white nurses would obviate any question of competition for their services. Not a bit of it! Mrs. Searle hardly paused to draw breath before expounding the necessity of a colour bar, not merely to prevent non-whites obtaining supervisory posts but also to prevent "completely free competition which could wreck the nursing services." Mrs. Searle described with horror ("it only lasted for half an hour after I arrived on the scene") how she had thrice found non-white staff nurses supervising non-white wards in which white student nurses also worked. "It was during a time of great shortage and they did it to keep the non-European wards open." In future are they to shut in similar circumstances? And then she warned that the private employment of non-European nurses "must be stopped" or else these "mere technicians" will undercut and debar the white nurses from private duty nursing altogether!

Swamping

Finally, it was interesting to find Mrs. Searle and Dr. Theo Wassenaar, M.P.C. at one about the danger of "swamping" in an "integrated" service. The Hospital Boards of such enlightened places as Wolmaransstad, Lydenburg, Krugersdorp, Klerksdorp (see Group Areas records) had embarked on a correspondence about swamping, enjoying refreshments together, attending meetings and social functions together and the "obviating of all irregularities such as, *inter alia*, equality." So the Transvaal Executive Committee endorsed "the traditional South African way of life, viz. that the European must hold his own separately." But the imposition of a legislative nursing colour bar and a ban on the private

(*Continued on page 129*)

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

GANDHI—The Story Of His Life

CHAPTER III

Choosing A Career

WHEN Gandhiji was about sixteen his kind father died. This was a great grief to the sensitive boy, for he loved his father dearly. Shortly after this a baby was born to Kasturba, but the poor little thing only lived a few days. This made Gandhiji still more unhappy.

The death of the head of the household made the question of Gandhiji's career very important. The family was not rich, although the father had been a Dewan. He had been a man of very simple tastes who was fond of doing good to others and cared nothing for money. His elder son was now to take his place in ruling the family's affairs. The younger son, it was decided, must take up some profession that would bring in good earnings.

So after Gandhiji had matriculated, an old friend of the family suggested that the boy should go to England to study law. That he would be sure to earn well and perhaps become a Dewan as his father had been.

This idea pleased Gandhiji very much. He wanted to start for England at once, but he said that he preferred the idea of studying medicine rather than law, if no one had any objection. Wanting to be doctor had been one of his earliest wishes, and it never left him all his life. During his father's illness he had been a faithful nurse to him, and he always loved caring for sick people. Later on I shall tell you of some of the wonderful things he did for the sick when he grew up.

By

Mrs. Gertrude Murray-Correa

His family did not like the idea of his becoming a doctor. Then, too, in those days, orthodox Hindus were terribly against the idea of travelling across the sea to other countries. They thought it was a great sin. So even the idea of studying law seemed likely to come to nothing.

Gandhiji did not let the matter drop so easily, however, and at last he overcame the objections of all but one person. This was his mother. She was afraid that he might not lead a good life if he went so far from her side. She thought he might grow careless in religious matters, and eat meat or drink wine. He promised her that he would be very careful and not do anything to displease her while he was away. So at last she gave her consent..

There were of course many things to arrange before so long a journey could be made, and some little time passed before he sailed for England. He was now a young lad of nineteen.

Kasturba was also nineteen and she had a new baby to take the place of the one who had died. The young husband must have been very sorry to leave them both, although he was so excited at the thought of foreign travel.

The elder brother had bought him a good outfit of European clothing, so that people might not stare at him when he got to England. Gandhiji found these new clothes very strange and uncomfortable, and he did not like the necktie at all. As he was now a strict vegetarian again, and did not know what sort of food he might be given on board the ship, he took a large stock of sweets and dried fruits with him. It was a good thing that he did so, as we shall se.

As soon as he set foot in the dining room of the ship he noticed that all the passengers used knives and forks in the European style. This made him feel very shy, as up till that time he had only eaten in the Indian way, using his fingers. As he feared it would be impossible for him to manage knives and forks without accidents, he decided not to go into the dining room at all. Instead, he passed his meal-times in his cabin, eating his dried fruits and sweetmeats.

His thoughtful elder brother had put him in the care of an Indian gentleman who was going to England on the same boat. This gentleman did his best to make Gandhiji talk with the other passengers, telling him that it would be a good way both to practise English and to get over shyness.

Copyright: Reproduced by courtesy of Longmans Ltd.

(To be continued)

GANDHIJI'S FATHER

The Late Mr. Karamchand Gandhi

THREE GREAT MEN

"IN my pursuits as a clergyman, as a traveller and a writer, I have tried to extract the insights that three men have revealed to me," Dr. Homer Jack told a "Peace News" meeting in London recently.

The three men were, Gandhi, Schweitzer, Einstein. "Three men I believe will be remembered after most else has been forgotten."

Dr. Jack was in London for 48 hours en route to Ghana for the independence celebrations.

"I hope mankind can prevent a hydrogen war," Dr. Jack continued. "I am not sure. I tend to be 'pessimistic optimist,' as Albert Schweitzer often says, but it seems to me that, using the insights of these three minds, as well as the teachings of the saints of all ages, of all religions of all times, perhaps mankind can avoid this catastrophe, which we in America are feeling just as deeply and keenly as you in the British Isles."

White Christians Annoyed: Africans Sit On White Benches

AT the annual meeting of the Afrikaanse Skakelkomitee a member strongly attacked church services for Africans in a Welkom European residential area.

These was a proposal by a member that a note of protest be sent to the minister concerned, telling him "that such a thing could not be allowed to continue in Welkom."

A member said: "The Africans congregate in dozens in front of this English church."

"There is a continuous noise. Soon after the Africans have left, the Europeans arrive and, I presume sit on the same benches and drink from the same Communion cups.

"The Europeans walk in line with the Africans.

Mr. A J. Joubert, a magistrate, said that the skakelkomitee was moving on very dangerous ground.

"We must not interfere with other people's beliefs. and I must sound a note of warning," he said.

A member said that under the old legislation, church services for Africans could be held in garages provided there was no objection from neighbouring residents.

The meeting decided to make "a friendly but resolute" request to the Village Management Board to attend to the matter.

Editorial Comment

THE seed that was planted over six decade ago in South Africa by Gandhiji bore its first major fruit in India and again in Ghana. Soon, we are sure, it will bring freedom to all African brethren under colonial subjection.

—"Times Of India."

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

Today, of all days, the joy of giving is uppermost in every heart. The best thing to give to your enemy is forgiveness; to an opponent, tolerance; to a friend, your heart; to your child, a good example; to your father, deference; to your mother, conduct that will make her proud of you; to yourself, respect; to all men, charity; and to your loved ones?

Surely a NEW INDIA PROTECTION POLICY, the best of all Gifts.

THE PLEASURE OF GIVING IS YOURS, AND THAT OF SERVING YOU IS OURS.

The
New India Assurance
Company Limited

Principal Controlling Officers:
Rustomjee (Pty.) Ltd.

140, Queen Street,
DURBAN, NATAL.

SEE INDIA

Read About India's Future Progress

Indians To-day Lead The World To The Greatest Climax

You Will Be Surprised To Learn From These Pictures

	s.	d.
"Illustrated Weekly of India"—Asia's Finest Picture Magazine now on for sale......Latest Issue	10	6
March of India—Indian Information	4	9
Caravan—A Profroma of India	2	1
Aryan Upasana—Prayer Book in English	1	7

HINDI MAGAZINES

AJKAL	1	6
MOHAMOR KHANI	1	0
DHARAM YOGA	1	6
BHAL BHARITI	1	0
MANMOHAN	1	0

Books of all sorts, Indian, Ancient, Historical, are sold by us.

D. ROOPANAND BROS.
(Established 1932)
Music Saloon and Booksellers.
85 Victoria Street, Durban.
Phone 20707. — P. O. Box 2524.

NEW NYLON SAREE MATERIALS

—JUST ARRIVED—

Gold Striped Fancy Nylons 48" 12/6 yd.

Spotted Georgettes 45" 4/6 yd.

Two Tone and Rainbow Georgettes 45" All Shades 4/11 yd.

Bordered Georgettes All Shades 45" 3/11 yd.

Embossed Georgettes 45" 5/11 yd.

Coloured Georgettes 45" 3/11yd.

BLOUSES
Printed Georgette and Bemberg Skippers. Huge range now at clearing Prices.

Real Benares and Jari Gold Georgette Sarees and Borders. Big range in stock.

Georgette Jari Work Sarees All colours. £4-10-0

Georgette Sarees Cotton Embroidery £3/15/0

CHILDREN'S SCHOOL WEAR
Boys Shirts, Knickers, Blazers, Vests, Socks. Girls Gym Blouses etc. At Reduced Prices.

CHAMPALS!
Plastic Fancy Tops with Heel Size 3 to 7. 18/6 pair
Also Leather 8/6 & 10/6 pair

Write For Samples: (Not for Rhodesia)

JAYBEE SILK HOUSE
39 MARKET STREET, JOHANNESBURG.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

New-Born Ghana Faces The Future

ON the very first day of Ghana's independence there was a state reception and ball at the new State House in Accra. During the very first dance, Her Royal Highness, the Duchess of Kent, her diamond tiara glittering, danced with Prime Minister Kwame Nkrumah, dressed in his green and gold kente toga. This symbolised more than anything else the birth of a new order in West Africa.

One American Negro whispered that to see the Duchess and the Prime Minister together on the dance floor was worth the 16,000 mile round-trip journey. It was worth, as a symbol, the 113 years to the day of the struggle of the people of the Gold Coast for independence.

There are many signs, both dramatic and colourful, of the birth here of this new nation. The new red, gold, and green flag (with a black African lodestar for hope) flies where the Union Jack will never fly again. Women in the streets dance the uninhibited "high life," often wearing dresses made from material with huge life-sized portraits of Nkrumah. Crowds shout "freedom, freedom" and yell "show boy" whenever Nkrumah comes into view.

National Assembly

The opening of the first national assembly was a solemn affair, with the Duchess of Kent and the new Governor-General participating. The parliamentary system seems firmly established, although the members look like ancient Roman senators in their bare-shouldered togas.

One of the debates of the old Legislative Assembly in recent weeks had to do with the colonial Accra Club, almost opposite Parliament.

This has never admitted Africans or Asians as members or as guests. After great pressures, the club reluctantly voted to lift the colour bar several weeks ago.

Four hours before independence, some 150 journalists from all over the world, including West Africa, had supper and a briefing in this club; Accra Press representatives privately testified that it was the first time that Africans had ever entered this last stronghold of racism, in other than a menial capacity.

Now that Ghana is free, its 5,000,000 citizens have much to do and the whole world will be watching. First it must face economic problems. While Ghana does not have the lowest standard of living in Africa, one actually higher than Nigeria or India, it is unbelievably low: fifty pounds per head per year.

Unfortuately, Ghana has a one crop economy—cocoa. The price of cocoa is declining. It is difficult to diversify agriculture quickly and industries are a few. Hydro-electric power is plentiful if the Volta River can be dammed.

By

Dr. HOMER JACK

Outside capital is needed, but at what price? Nkrumah in his recent autobiography calls for a socialist society, saying that "capitalism is too complicated for a newly independent nation." However, a socialist society cannot attract very much non-governmental capital from abroad.

During the independence celebrations, Nkrumah testified in several speeches that "foreign investment will be encouraged." Even if capital is available, there is a real problem of low productivity. Nkrumah himself warned his people on the first day of independence that idleness, neglect, carelessness and corruption are "anti-social."

Central Government

The new Ghana also faces the problems of sectionalism. In addition to the people living along the coast, there are the Ashanti people (who produce much of the agricultural wealth) and the poorer people in the Northern Territories. Also there is the rebellious British Togoland region to the West awarded to the Gold Coast recently by the United Nations and formerly German territory before World War I.

The Central Government has not consolidated its authority over these groups, quite apart from recurring problems with the various chiefs. The present opposition in Parliament is composed of the Ashanti group.

They may not be a threat to Nkrumah's Convention People's Party now, but they might be in the future. Nkrumah agreed to a last-minute compromise with certain guarantees in the new constitution and this prevented any unfortunate incident during independence week. However, the opposition was given apparently only a minor if correct part in the total week's celebrations and much more must be done to create unity in the country.

Now that Ghana is free, defence and foreign policy become a function of the Prime Minister or his ministers. At least for the time being he announced that he will assume both portfolios.

There is a struggle for the position of deputy to the Prime Minister. Chief candidates appear to be his two closest associates, K. Agbeli Gbedemah, Minister of Finance, and Kojo Botsio, Minister of Trade and Labour. One may become Deputy Minister and the other Foreign Minister. Foreign policy will not wait, however, the outcome of this decision.

Already Ghana has been admitted as the eighty-first member of the United Nations, and in record time Ghana will first establish diplomatic relations with the Commonwealth, the United States, France, India and Liberia.

In a Press conference Nkrumah was especially conciliatory toward the Union of South Africa. Although he said that "if I had my way I'd smash apartheid," he indicated that Ghana would establish a High Commissioner's Office in Pretoria.

In an important foreign policy statement, Nkrumah on the eve of independence stated that his country "does not intend to follow a neutralist policy in its foreign relations, but it does intend to preserve its independence to act as it seems best at any particular time." This means that Ghana will probably be more pro-English and pro-American than the Asian members of the Commonwealth, but more non-aligned than the United Kingdom.

U.S.-Russian Interest

Already Russia and the United States are courting Ghana. America won the present round with the presence of Vice-President Nixon in Ghana for five days and the presentation of several gifts including a 2,000-volume technical library. The Russians sent to Ghana only an unknown Minister of State Farms and the rumoured Russian airplane and motor-car fleet has not materialised.

The leaders of Ghana want to fulfil their promises of a decade to help the pan-African movement. Yet with power comes responsibility, and Nkrumah indicated that the first step will be a conference of the independent countries of Africa: Egypt, Libya, Tunisia, Morocco, Liberia, the Sudan, Ethiopia, and Ghana, with possibly the Union of South Africa also invited.

They would discuss common problems and try to develop an African approach. The many nationalist movements existing within the European colonies of Africa (from Algeria to South Africa) would not be invited to this conference, but their leaders would no doubt attend as unofficial observers if they could leave their territories.

Regional federation in Africa, or even West Africa, has many obstacles in a period of growing nationalism. For example, at Accra some deplored the absence of the top nationalist leaders from neighbouring Nigeria.

Pan-Africanism can, however, at least mean the encouragement of independece and surely the birth of Ghana will hurry the gestation period for Nigeria, Uganda and Algeria.

What is the best conclusion from a week in Ghana? Michael Scott talking to Dr. Martin Luther King, Jr., said this: "It is quite clear that Ghana is not apartheid in reverse. This is not an exhibit of black nationalism, but of democracy and co-operation on a multi-racial basis."

Roman Catholics Will Not Give Way

THE Roman Catholic Church would remain open to all races, the Roman Catholic Archbishop of Cape Town, the Most Reverend Owen McCann, said at the annual inaugural meeting of the Kolbe Society at St Michael's Parish Hall, Rondebosch.

About 100 students and university lecturers attended the meeting and also the annual academic (university) mass, which was celebrated by the Archbishop.

Archbishop McCann said the Bill before Parliament which would give the Minister of Native Affairs control of the admission of all races to churches was an attack on the church. But the church would not give way before this attack.

"The church will remain open to all races," he said. "We cannot admit that we must have the permission of the State to carry on our work as a church."

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

Latest Records

			£2	1s.	3d.
Azaad	5	Records	1	13	0
Aulad	4	"	1	13	0
Baap Re Baap	4	"	1	13	0
Baaz	4	"	1	13	0
Chakradaree	6	"	2	9	6
Dile Nadan	5	"	2	1	3
Hala Gula	5	"	2	1	3
Jagrati	3	"	1	4	9
Lal Pari	3	"	1	4	9
Kismat Ka Khel	4	"	1	4	9
Milap	4	"	1	13	0
Mustani	5	"	2	1	3
Musafir Khana	6	"	2	9	6
Nagin	6	"	2	9	6
Shree 420	5	"	2	1	3
Society	5	"	2	1	3
Udan Katola	6	"	2	9	6
Vachan	4	"	1	13	0
Yasmin	5	"	2	1	3

Union—Packing charge 2/6 and Rhodesia 7/6 Extra.

BHARAT

MUSIC SALOON AND BOOKSELLERS

(Corner Grey & Lorne Streets)

286 Grey Street, Phone: 26070.

DURBAN.

FOR...

RUBBER STAMPS AND PRINTING

CONTACT...

STANDARD PRINTING PRESS

GENERAL PRINTERS AND RUBBER STAMP MAKERS

73 BEATRICE STREET, — DURBAN.

PHONE 61006.
P.O. BOX 2782.

TELEGRAPHIC ADDRESS "QUICKPRINT"

ESTABLISHED 1927.

Three Outstanding Books

Beautifully Printed With Coloured Varnished Jackets And Library Binding

Order for yourself as well as to present them to your DEAR ONES

St. Mira: The Story of Mirabai whose name is a household word in Indian homes, and whose Songs are sung in a million homes everyday. In words at once vivid and soul-stirring, the author portrays the inner spiritual experiences of Mira, the purity of her character and her undismayed courage and heroism. 10/- per copy.

The Face Of The Buddha: Through the pages of this book peeps the radiant face of the Buddha who was essentially, a lover of peace...As the story unfolds, we see the Buddha taking to the waiting multitudes his great message of deliverance from sorrow. 7/6 per copy.

In The footsteps Of The Buddha: The thrilling story of Shanti Deva the greatest poet of Mahayana Buddhism. A King's son, he renounced the throne to walk into the footsteps of his master,—Gautama the Buddha. 5/6 per copy.

(All the three books will be given at a special price of 20s. only)

Order any or all the books from:

H. P. VASWANI,

91 BHULABHAI DESAI ROAD,
BOMBAY, INDIA.

TRADE INQUIRIES INVITED

Cable & Tel. Add.: "HARGVAN". Phone 29368.

P. HARGOVAN & CO. (PTY.) LTD.

WHOLESALE MERCHANTS AND IMPORTERS.

P. O. BOX 1250.
155/7 Warwick Avenue
DURBAN.

Tel. Add: "Charotar" Telephone: 33-9885.

MANCHESTER TRADING CO. LTD.

ESTABLISHED 1923

Wholesale Soft & Fancy Goods Merchants
—&—
Direct Importers.

47, Commissioner Street,
JOHANNESBURG.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

London Letter

(From Our Own Correspondent)

URGENT action to meet the political and economic problems of Africa was called for recently by Dr. Edward Paget, the Archbishop of Central Africa, who retired at the end of last year. Preaching in Bristol he said that to try to maintain, what some people called the white man's supremacy in Africa was not only wrong, but an action against the mind of Christ. "Much of the restlessness and tension in the world today is caused surely by nations and races holding on too long to their domination over other peoples," he said. Nations which had come under influence of Western civilisation grew restless and fractious under a yoke which no longer fitted them. These people needed partnership, not patronage. "It is just as wrong for Africans to demand that Africa should be only for Africans, as it is for Europeans to demand that they should rule and dominate," he added. "We are building up a great multi-racial community there in Central Africa for, we believe, the welfare, peace and happiness of all."

The "Manchester Guardian" in an editorial writes:—

In Accra one epoch ends, and another begins. It is a time for rejoicing like a wedding day or coming-of-age. At such ceremonies a sober and serious note underlies the gaiety; the Prime Minister's thoughtful speech will outlive the parades and dancing. An adult faces a fuller and freer, but also a more difficult, complex and responsible life. To come of age is in part a deliverance, but more a challenge. Dr. Nkrumah and his senior colleagues know this, if the cheering crowds do not. They have shouldered the burden and felt its weight; yet there was always the imperial power which could be leaned on if things were awkward or even blamed if things went wrong. Now Dr. Nkrumah can say, as President Truman liked to do, "The buck stops here." It has been a brief though valuable apprenticeship. Ghana has compressed into a decade experiences which used to occupy a generation or more. In other respects, the pattern of her evolution has not been so very different from that of other self-governing members of the Commonwealth, from Canada to Ceylon But it has been swifter and more dramatic, Kwame Nkrumah is not the first Commonwealth Prime Minister to have gone to prison for his political activities. Mr. Nehru and Mr. de Valera were encouraging precedents. But he was certainly the first to step directly from a prison cell to the seat of authority......

Ghana holds in Africa today a moral initiative which would be forfeited by the breakdown of democratic government at home. (The principle of academic freedom has a similar importance for a country aspiring to serve as a centre of learning for a continent)) Dr. Nkrumah also threw out an interesting economic idea; that to encourage dollar-earning exports (such as cocoa) the Commonwealth at large might insure its members against a heavy fall in the price of exports. There are no precedents here, and a scheme would not be easy to work out. Would it apply, say, to Malayan rubber? But it is worth thinking over... To future generations the story of Ghana in this decade must read like a fairy-tale.

Nehru's Letter To Prime Minister Of Ghana

PRIME MINISTER NEHRU sent a personal letter to Dr Kwame Nkrumah, Prime Minister of Ghana, regretting his absence from the independence celebrations at Accra.

Mr. Nehru said: "It is a matter of deep regret to me that I have been unable to participate personally in the independence celebration of Ghana. I have long wished to go there to meet you and if I may say so to make more intimate acquaintance with your people."

Mr. Nehru added: "The coming of independence would have been a particularly appropriate occasion for me to come, so that I could join the rejoicings on this historic occasion. Unhappily our general elections are taking place exactly at this time and it has become impossible for me or for any of my minister colleagues to leave India.

"We are continously touring about all over this great country separately.

"I need not tell you how happy we all are at this coming of independence to Ghana. I consider this an occasion of great significace not only to the people of Ghana but also to the whole of Africa."

Five-Year Grace For Non-White Students

THOUGH provision is made in the University Apartheid Bill for non-European students to be barred from studying at the Universities of Cape Town and the Witwatersrand, non-European students at present enrolled at these institutions will be allowed to finish their studies, and for at least the next five years others will be permitted to enrol.

Those who have not completed the courses will be allowed to continue to graduation even after the planned non-European university colleges have been established.

The bill also makes provision for the Government to take over control of the Fort Hare University College from Rhodes University, and the non-European Medical School in Durban, from the University of Natal.

Fort Hare will be taken over by the Native Affairs Department, and the non-European Medical School will be controlled by the Department of Education, Arts and Science.

The examining bodies for both, and eventually for all the non-European university colleges is, to be the University of South Africa.

All the new colleges for Africans will fall under the control of the Native Affairs Department, and those for other non-Europeans, under the Department of Education, Arts and Science.

Death Of Mr. B. G. Kher

MR. B. G. KHER, first Chief Minister of Bombay, and a former Indian High Commissioner in Britain, died of a heart attack in a Poona nursing home on the morning of March 8. He was 68.

Mr. Kher had been convalescing in the nursing home since February 18, following a severe attack of asthma. He had, however, recovered from it and attended to his routine work in the morning. Suddenly, at 7.35 a.m., he experienced trouble in breathing and expired within a few minutes before any medical aid could be given.

At the time of his death, Mr. Kher was interested in the work of Gandhi Smarak Nidhi, of which he took over active control as Chairman of the Trust only last year, immediately after he had submitted the report of the Language Commission, of which he was also Chairman.

Fellowship Of Reconciliation

A meeting of the F.O.R. will be held on Monday, March 25th at 7.45 p.m. at the International Club, when the Rev. Blaxall is expected to be in Durban.

The Rev. Zulu will speak on "The Foolish Wisdom of Pacifism."

Members are asked to make a special effort to attend in view of recent developments.

Apartheid In Nursing Profession

(Continued from page 124)

employment of non white nurses by whites is one of the most explicit admissions yet made that "the European can hold his own" only by erecting artificial barriers to keep the inferior non-white out. Inevitably this will reinforce the belief, among non-white nurses as among other non-whites, that their wrongs can only be redressed when non-whites achieve a measure of political power. Who, then, is "introducing" politics into the nursing profession?

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

Anthropologist Writes Of "Last-ditch" Stand

APARTHEID in its various forms is the main theme of "The Last Teek," a book by Shela Patterson. "A last-ditch policy" she calls it.

Mrs. Patterson is an Englishwoman who specialized in social anthropology and spent most of the period 1948-55 in South Africa.

She is also the author of "Colour and Culture in South Africa."

She now writes- "In their hearts many Nationalist Afrikaners do not believe that apartheid will succeed. Rather than adapt or compromise they are prepared, however, to go down before the Black hordes in glorious sunset defeat—the last lonely champions of White Christian civilisation."

Mrs. Patterson contends that if the bulk of the Afrikaner nation persist in their "arrogant and uncompromising White nationalism" they will be inevitably overwhelmed by Black nationalism."

Their downfall would be accompanied by so much violence and hatred that a White skin would become unacceptable anywhere in Southern and East Africa.

"The national-minded Afrikaner," she continues, "has no future in the world of today. His uncompromising values and attitudes are too directly in conflict with those of the outside world and with the conditions of survival.

"A future might perhaps be predicted for him in the event of atomic war and devastation leading to the resumption of isolated tribal life far from the main centres of urban civilisation.

"For national-minded Afrikaners the next years represent the last trek—a trek into the 20th century world where no man nor nation can be an island, or a trek away from it into a barren and deadly wilderness."

The author forecasts that the Union will continue to develop on its customary lines of economic integration and social integration reinforced with increased police control. This however could not continue indefinitely without provoking a series of non.White explosions.

NEWS IN BRIEF

Appeal For Blind

The Natal Indian Blind Society has launched its annual fund drive, which will continue for the whole of March. "Please give generously to bring a little bit of light into the dark lives of our blind" is the call which the community is asked to answer. Donations should be sent to the Natal Indian Blind Society, P.O. Box 2339, Durban.

Goodwill Visit To India

According to reports published in Accra newspapers, Prime Minister Nkrumah of Ghana is to pay a goodwill visit to India.

The newly independent African State will establish a High Commission in New Delhi.

Ghana—81st UN Member

Membership in the United Nations was raised to 81 when the U.N. General Assembly unanimously admitted Ghana, the new West Africa State.

Doubts that a representative of Ghana could get in time for the occasion were dissipated when Seth Anthony arrived to represent the new State. Anthony, who has been serving in the British Embassy in Washington to obtain diplomatic experience, took the Assembly seat reserved for Ghana after the vote.

Asia's Biggest Public Library

According to the United Nations Educational Scientific and Cultural Organisation, the Delhi Public Library established in 1951 by the Indian Government and UNESCO is "the busiest public library" in Asia.

The UNESCO Report said that the library serves more than 70,000 men, women and children a month and had lent 1,800,000 books in the past five years.

It added that more than 93 per cent of the users were male and that nearly 86 per cent of all the users were under 30 years.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

A Countryman's Diary

"By PARDESI"

SUPPOSE the Nats have a sudden change of heart and decide to work towards a common society without any racial barriers, I still think many non-whites would accept themselves as chamars and go on paying allegiance to the tin-spots.

Last week-end I was invited to an Indian stage play at Duffs Road Estate. There were many white guests, mostly teenagers, who are overseers in the village cane estate. These youngsters were given the full red carpet treatment. Strings of marigold dangled from their necks, and they strutted about like vain peacocks with a smirk on their lips. Even little white kiddies came under the treatment, and the place was soon transformed into a miniature South Sea Island!

Really, all those flowers would have looked better on the plants from which they were cut......

Mooncalves!

Now that the Suez Canal is closed to shipping, many Indian vessels are touching at Cape Town and Durban. I went on board one of these ships recently and was told an amusing story by the first mate.

It happened in Cape Town. Two passengers on board the ship were leaning against the deck rails and pointing animatedly at the sky. They were involved in a heated argument. The one was pointing at the sun claimed it was the moon; the other a little heated up, was pointing to a wisp of a moon partially covered by the clouds and emphatically asserted that that was the sun! Matters were coming to a head when along came another passenger with the intention of mediating in the dispute. The poor chap was in a quandary, too, and he did not know which was the moon and which was the sun. "Sorry, chaps," he explained to the two passengers in question, "I am a stranger here myself."

Police Tried To Stop N.-E. Table Tennis Team Boarding Plane

SOUTH AFRICA'S table tennis team almost did not arrive at all.

The team consists of six non-Europeans, five players and their captain, the president of the South African Table Tennis Board, company director Cassim Bassa.

When they were about to board the Stockholm plane at Johannesburg Bassa was told by the political police:

"We must check to see whether it is permitted for South Africa to be represented by non-Europeans."

The minutes to departure time ticked by and still the police could not find their chief to get a decision.

Then it was time for the plane to take off. "OK get on board," Bassa was told.

Before the plane was out of sight the head of police was finally contacted. "You should not have let them go," he is reported to have told his men.

Is Bassa concerned about the consequences when he and his team return home after touring Europe and finally appearing in the English Open table tennis championships?

"What consequences?" he asks innocently. "We have done nothing wrong."

MAHATMA GANDHI—THE LAST PHASE

Vol. I

(Introduction by Dr. Rajendra Prasad)

The book deals with the last phase of Mahatma Gandhi's most tumultous career. It very beautifully narrates and interprets his most eventful life-story from the year 1944 up to the completion of his Bihar Mission. The author, the authoritative chronicler and interpreter of Gandhiji's life and philosophy depicts with great delicacy, minuteness and accuracy how Gandhiji's ideals of Love and truth, Fearlessness and Fellow-feeling, were put to their severest tests and how, he waded through amidst the forces of darkness and despair all around and brought life and cheer to the Nation and perceived higher and higher truths himself.

With 44 pages of photographs. Price 32/-

Obtainable from:

'Indian Opinion', P. Bag, Durban, Natal.

Accountants, Secretaries, earning over £2,000 started by sending for the free book "The Way to Success." Backed by 47 years of specialised tuition we guide your career, speed your success, Write to the School of Accountancy, P.O. Box 4592, (Z), Johannesburg.

R. VITHAL

Bookkeeping, Writing up Sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns.

Contact No. 12 Barklys Arcade, 38 Market Street, Cor. Diagonal & Market Sts. Johannesburg, 'Phone 33-1654.

ESSAY COMPETITION

SPONSORED BY "INDIAN OPINION"

SUBJECT:—"The Quality In Mahatma Gandhi That Impressed Me Most"

This competition is open to all races. Contestants must be under 25 years of age.

PURPOSE: To encourage young South Africans to study the life of the great Mahatma Gandhi and thereby to drink from the fountain of wisdom of one of the greatest leaders the world has ever known.

LENGTH: Essays are not to exceed 1,000 words.

PRIZE: First Prize.......................£5
Second Prize.......................£2 10s.
Third Prize.......................£1

10 consolation prizes of 5s. each will also be given.

The judges' decision will be final and no correspondence will be entered into on the merits or demerits of any essay entered. No essays will be returned. An entry fee of 1s. should be posted with each essay entered.

All entries to be sent to:

THE GANDHI COMPETITION, "Indian Opinion," Private Bag, Durban.

CLOSING DATES: All essays must reach this office by June 1st, 1957. Essays arriving after that date will not be accepted. The winning essay will be published in "Indian Opinion."

IMPORTANT: Please fill in the entry form below and post it with your entry fee before **April 15**. The closing date for the essay is **June 1**.

Results will be published in this Journal.

NAME (block letters)..............................*RACE*..............

PROFESSION..............................*AGE*..............

ADDRESS (block letters)..............................

....

Entry Fee: 1s. in stamps.

BONES WANTED

We Pay £7 PER TON F.O.R. your Station or Siding

BAGS RETURNED RAILAGE PAID

"Pack hoofs and horns separately. We pay 15/- per 100 lbs.

For Full Particulars write to:

THE BULLBRAND FERTILIZERS LTD.

SARNIA, NATAL.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

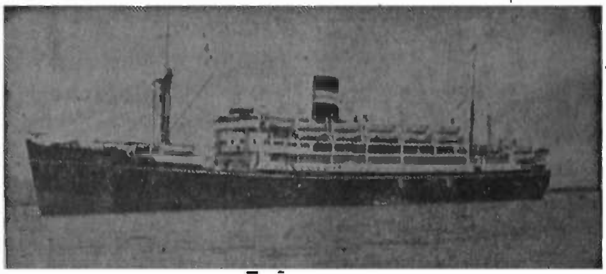

B. I. S. N. Co. Ltd.

S. S. Kampala due 31st March. Sailing 6th April 1957.
S.S. Karanja due 1st May 1957. Sailing 6th May 1957.
For Bombay.

Passengers must conform with the Cholera Vaccination and Yellow Fever innoculation requirements and obtain certificates from their nearest District Surgeon. Innoculation by and certificates from private Medical Practitioners will not be accepted.

FARES : DURBAN TO BOMBAY

First Class	single	without	food	£92—0—0
Second "	"	"	"	£60—15—0
Third Class Bunk				£31—10—0

Non-Vegetarian Special Food £11-10 Ordinary Food £4-18
Vegetarian Special Food £10-3 Ordinary Food £4-6

Bookings for 1st, 2nd, 3rd can be effected by communication with us by telegram or letters.

For further particulars apply to—

SHAIK HIMED & SONS (PTY) LTD.
390 PINE STREET, Telephone 20432, DURBAN.
Tel. Add. "KARAMAT."

Surgeons, doctors and nurses leave nothing to chance. In hospitals, surgeries and clinics throughout Southern Africa and overseas, Dettol is the antiseptic largely preferred in the fight against infection. For Dettol is both powerful *and* safe. Let the wisdom of the specialists be your guide and assurance: whenever infection threatens in your own home. . . use Dettol promptly.

DETTOL
THE ANTISEPTIC DOCTORS USE

THE
QUEENSLAND INSURANCE
COMPANY LIMITED.
(INCORPORATED IN 1886 IN NEW SOUTH WALES)

TRANSACTS ALL CLASSES OF INSURANCE
Fire - Marine - Accident

Consult:

MISS TEHMI SORABJEE RUSTOMJEE
SPECIAL INDIAN REPRESENTATIVE

106 MANSFIELD ROAD, - - - DURBAN.
P. O. Box 476. - - TELEPHONES 47453 & 47888.

Printed and published by Mrs. Sushila Gandhi at Phoenix, Natal.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

જ્યાં જ્યાં હું જાઉં છું ત્યાં તું મારી સાથે જ રહે છે. અને મારો હાથ પકડી તું મને ચલાવે છે. અમને લાગે છે અમે પોતે જ ચાલીએ છીએ પણ ખરૂં જોતાં તુંજ અમને ચલાવે છે તારો જ અમને આધાર છે.

—તુકારામ.

ઈન્ડિયન

ઓપિનિયન

મહાત્મા ગાંધીજીના હસ્તે સને ૧૯૦૩માં સ્થપાયું.

ભૂતપૂર્વ તંત્રી સ્વ. મણીલાલ ગાંધી

*

સંતોની વાણી સાંભળો, શાસ્ત્ર પઢો, વિદ્વાન થઇ જાઓ, પણ જો ઇશ્વરને હૃદયમાં સ્થાન ન આપ્યું તો કાંઇ જ ન કર્યું.

—ગાંધીજી.

*

પુસ્તક ૫૫ મું—અંક ૧૧ | તા. ૨૨ માર્ચ, ૧૯૫૭. | છુટક નકલ પે. ૬

ઘનાની આઝાદી પ્રસંગે મહેમાનો

[ચીકાગોથી જાણીતા લેખક ડો. હોમર જેક, ગોલ્ડ કોસ્ટના મહેમાન તરીકે માર્ચની ૨ જીએ આક્રા પહોંચ્યા પછી ત્યાંની રસીક વિગતો 'પીસ ન્યુઝ' પર તેમણે લખી મોકલી હતી જે 'ઈન્ડીયન ઓપિનિયન'ના વાંચકો માટે અત્રે સાભાર રજુ કરીએ છીએ.—તંત્રી]

આફ્રિકા ખંડમાં કદી પણ ન બનેલું એવું હમણાં ગોલ્ડ કોસ્ટનું રૂપક જગત સમક્ષ રજુ થયું છે. આંતર રાષ્ટ્રિય ઉત્સવોમાં માત્ર યુનાઇટેડ નેશન્સની બેઠક અગર બાન્ડુંગની કોન્ફરન્સને છોડતાં આફ્રિકાની આ સ્વાતંત્ર્ય ઉત્સવની ઉજવણી મોટામાં મોટી ગણાય.

લંડનથી બ્રીટીશ ઓવરસીઝ એરવેઇ કોરપોરેશનનાં જે વિમાનમાં હું બેઠો તેમાં વિવિધ વર્ગના પ્રતિનિધિઓ હતા. પ્રોફેસર સી. એ. ડીકીન, જેઓ કેમ્બ્રીજના ક્વેકર હોય ગોલ્ડ કોસ્ટમાં ૨૩ વર્ષ અધ્યાપક તરીકે ગાળ્યાં હતાં; માકો હલુબી, દક્ષિણ આફ્રીકાના, પણ લંડનવાસી એક આફ્રિકન છે જેઓ સરકાર તરફથી આ ઉત્સવ માટે ખાસ આમંત્રિત થયા હતા. જે. એલ. કીથ, જેઓ નિવૃત્ત કોલોનીયલ અધિકારી હોય લંડનમાં ગોલ્ડ કોસ્ટના અનેક વિદ્યાર્થીઓના સન્મીત્ર બની રહ્યા હતા. અને વીલ્યમ ગ્લેનવીલ હોલ, એક ક્વેકર એમ. પી. છે જેઓ ઇન્ટર પાર્લામેન્ટ્રી યુનીયનનું પ્રતિનિધિત્વ ધરાવે છે.

અમારી સામેની બેઠક પર બ્રીટીશ ગાયનાના વતની ચેડી જગન હતા. જેઓ ત્રણ વર્ષથી બંધનમાં હતા તે હમણાં જ મુક્ત થયા છે. અને તેઓ પણ ગોલ્ડ કોસ્ટની સરકારના ખાસ મહેમાન છે.

ટ્રીપોલીમાં અમારાં વિમાને લીબીયાના કેટલાક સત્તાવાર પ્રતિનિધિઓને લીધા હતા. ૭ કલાક સહરાના રણ ઉપરથી ઉડયા પછી અમે કાનો થઇ નાઇજેરીયામાં આવી થોભ્યા ત્યાંના એરપોર્ટ મેનેજરે કહ્યું હતું કે તેઓને આટલું કામ આ અગાઉ કદી ન હતું. કાનો થઇને ફક્ત ગોલ્ડ કોસ્ટ માટે ૧૮૦૦ વ્યક્તિઓને લઇને વધારાનાં ૪૦ વિમાનો ઉપડયાં હતાં અમે લંડનથી ઉપડયા પછી આક્રામાં ૨૨ કલાકની અંદર આવી પહોંચ્યા જ્યાં અપેક્ષિત ઘનાનો લાલ, સોનેરી અને લીલો રાષ્ટ્ર રંગ ઠેર ઠેર દૃગગોચર થતો હતો.

સરકારી પ્રતિનિધિઓને રહેવાની સગવડ નવી એમ્બાસેડર હોટેલમાં કરી હતી અને છાપાના પ્રતિનિધિઓ માટે યુનીવર્સીટી કોલેજનાં નવાં નિવાસાલયમાં પુરતી દેખરેખ નીચે વ્યવસ્થા કરી હતી.

એમ જાણવામાં આવ્યું છે કે સુએઝ પર બ્રીટને કરેલાં આક્રમણને લીધે તેની સાથે ઇજીપ્તે રાજકીય સંબંધ તોડી નાંખેલો છે, જેથી ઇજીપ્તને નિમંત્રણ નહોતું અપાયું. આમ છતાંય ઇજીપ્ત અને ગોલ્ડ કોસ્ટ બંને બાંડુંગ કોન્ફરન્સના સાથી સભ્યો છે.

ઇઝરાએલને આમંત્રણ અપાયેલું અને તેના પ્રતિનિધિ આવેલા છે. રશીયા અને ચીનના પણ આવી ગયેલા છે. ચાંગ કાઇ શેકને આવવા માટે નહોતું કહેવાયું કારણ કે બ્રીટને ફોર્મોસાનો સ્વીકાર નથી કરેલો. ચીનના પ્રતિનિધિઓની હાજરીથી અમેરીકન ઉપપ્રમુખ નીકસનને ઉદ્વેગ થયાના ખબર મળ્યા છે. ઘનાની સરકાર અને તેના વડા પ્રધાન ડો. ક્વામી ન્કુમાહ તરફથી ખાસ આમંત્રણ કોને કોને અપાયેલાં છે તેઓની નામાવળી જાણવાની સૌને ઇંતેજારી રહે છે.

ખાસ આમંત્રણો

નીચે લખેલ માણસો કોઇ પણ સરકારનું પ્રતિનિધિત્વ નથી ધરાવતા. ખરી રીતે જોતાં લાંબા વખતથી ઘનાના નેતાઓને પ્રોત્સાહન આપી તેની

(અનુસંધાન માટે જુઓ પાનું ૧૨૩)

પં. નેહરૂનો ડો. ન્કુમાહને સંદેશો

ભારતના વડા પ્રધાન પંડીત નહેરૂએ ઘનાના વડા પ્રધાન ડો. ન્કુમાહને એક ખાનગી પત્ર લખી આક્રામાં સ્વાતંત્ર્યોત્સવમાં ગેર હાજર રહેવા માટે દીલગીરી દર્શાવતાં લખ્યું છે કે "મારે માટે આ ભારે દીલગીરીની વાત છે કે હું વ્યક્તિગત રીતે ઘનાની આઝાદીની ઉજવણીમાં ભાગ નથી લઇ શકતો. મારે કહેવું જોઇએ કે મને ઘણા સમયથી ત્યાં આવી આપને મળવાની અને આપના લોકોની સાચા દીલથી ઓળખાણ કરવાની અભિલાષા રહેલી છે.

આ ઉપરિયતં ઉત્સવ પ્રસંગે મને ત્યાં આવવાની સુંદર તક હતી, અને

(અનુસંધાન માટે જુઓ કોલમ ૪.)

વૈભવનાં મુલ્યનું પરિવર્તન

એક વખત એવો હતો કે, જ્યારે માનવ જાત પર વૈભવનો પ્રભાવ પડતો. આજે એનો પ્રભાવ ઓછો થયો છે અને થતો જાય છે. બલકે આજે તેનું વધુ અને વધુ વિપરીત પરિણામ જોવામાં આવી રહ્યું છે. આથી ઇંગ્લાંડ અને અમેરીકાના લોકોએ દાન ધર્મનો આસરો લીધો. આનું મુખ્ય પરીણામ એ આવ્યું કે; "દાન" શબ્દ કે જેનો ઓગણીસમી સદીના પરોપકાર વાદીઓએ માટી જેવો કરી નાંખ્યો હતો તે વધુ ભુમીશાયી થતો ગયો. આજે એ શબ્દનો વ્યવહાર ટાળવો પડે છે. સાર્વજનીક અને રાષ્ટ્રીય ફંડોમાં નાણા આપવામાં અનેક પ્રયોગો બાદ આજે ધનવાનોને એ સારી રીતે જણાયું છે કે, ધન માટે સૌથી સારી ચીજ એ છે કે, એને વિશે ચુપજ રહેવું. એટલે કે ધનનું પ્રદર્શન ન કરવું. આ ઉપરાંત બીજો સવાલ એ ઉદ્ભવ્યો કે જીવન માટે જરૂરી છે એ ઉપરાંત વધુ એકઠું કરવામાં શું અક્કલ છે? આખરે માનવીની જરૂરીયાતોનેય હદ છે. જીવનના બીજાના વૈભવો, ખાસ કરીને બીજાના મન પર પોતાની ઇજ્જતનો પ્રભાવ, જેની આપણામાંના મોટા ભાગના લોકો કદર કરે છે તે આજે પૈસાના ઢગ પરથી ઉઠી ગઇ છે.

—રેજીનોલ્ડ રેનોલ્ડસ.

પંડીત નેહરૂનો ડો. ન્કુમાહને સંદેશો

(પહેલી કોલમથી ચાલુ)

આવા ઐતિહાસિક પ્રસંગે તો મને વિશેશ હર્ષ થાત કિંતુ કમનસીબે એ ચોક્કસ સમયે જ અમારા લોકોની સામાન્ય ચુંટણી થતી હોવાથી મારાથી કે મારા કોઇ પણ સાથી પ્રધાનોથી ભારત છોડી શકાય એમ નથી. આ વિશાળ દેશમાં અમે છુટા છુટા ફરીને સતત પ્રવાસ કરી રહ્યા છીએ.

ઘનાના આ સ્વાતંત્ર્યના આગમન સમયે અમે કેટલા આનંદિત છીએ એ તમને કહેવાની જરૂર નથી જોતો. હું માનું છું કે આ અતિ મહત્ત્વનો પ્રસંગ માત્ર ઘનાના લોકોને માટે જ અર્થસૂચક નથી પણ સમસ્ત આફ્રિકાને માટે છે."

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

"ઇન્ડિયન ઓપિનિયન"

શુક્રવાર તા. ૨૨ માર્ચ, ૧૯૫૭.

ખ્રિસ્તી નેતાઓ આફ્રિકનોને દગો ન દે

જેઓને જરા પણ શંકા હોય કે, દક્ષિણ આફ્રિકા પોલીસ રાજ્ય નથી બની રહ્યું તેઓની એ શંકા નેટીવ લોઝ એમેન્ડમેન્ટ બીલથી દુર થશે. જ્યારે સરકાર તરફથી પ્રજાને હુકમો થાય કે તેને કોની સાથે સંબંધ બાંધવો અને કેમ રહેવું ત્યારે તે દેશમાં પોલીસ રાજ આપ મેળે થઇ જાય છે. આવા દેશમાં રાજકર્તાઓના કાયદાઓને અનુસરવું એજ માણસની માણસાઇ ગણાય છે. આ પરીસ્થીતીએ દક્ષિણ આફ્રિકા પહોંચ્યું છે.

ઘણા એમ માને છે કે આવી પરિસ્થિતિનું કારણ નેશનલીસ્ટો જેઓ અંતિમ ધ્યેયવાદી છે તેઓ એ સરકારનો કબજો લીધો તેને પરીણામે છે. બીજું કારણ કે આવી સત્તા સામે ગોરો વિરોધી પક્ષ બહુમતીમાં નથી. આ અંતિમ ધ્યેયવાદીઓ વર્ષોની પોતાની કામનાઓ મુજબ ધીમે ધીમે તે પંથે આગળ વધ્યા કરે છે. આ સ્થીતી મુજબ વડા પ્રધાન એક પુતળું બની જાય છે અને કેબીનેટ રબર સ્ટેંપનું સ્થાન જાળવે છે.

કેટલાક વળી એમ પણ માનનારા છે કે, વડા પ્રધાન પોતેજ અંતિમ ધ્યેયવાદી છે. પ્રધાન ફરવુઅર્ડને આજે આ દેશ માં જે સત્તા અપાઈ છે તે વડા પ્રધાનની કમજોરી નથી પણ એ એમનો દાવ છે. વળી ત્રીજો પક્ષ એ મત પણ ધરાવે છે કે, આજે માનવહક્કનો આ સરકાર જે નાશ કરી રહી છે તેનું કારણ સત્તાધીશોના દિલમાં ભય પેઠો છે કે આફ્રિકનો આજે એ પરીસ્થીતીએ પહોંચ્યા છે કે જો ઇચ્છે તો તેઓ ઈલાયદાપણાનો નાશ કરી શકે.

અમે માનીએ છીએ કે, ઉપર ની બધીજ બાજુઓનો નેશનલીસ્ટોએ પૂર્ણ વિચાર કર્યો છે અને તેથીજ તેઓ પોતાના અંતિમ ધ્યેયને પહોંચવા ઉત્સુકતાથી ઝડપ ભેર આગળ વધે છે.—પોલીસ રાજ્યનું તેઓનું ધ્યેય હતું, છે અને હંમેશ માટે તે રહેશે.

આ પરિસ્થિતિમાં સર્વ પ્રજાસત્તાક વાદીઓની ફરજ થઇ પડે છે કે તેઓ આ ખરી હકીકતોનો સામનો કરે. આજે ઇલાયદાપણું પોતાની ઉંચામાં ઉંચી જીતની ટોચે પહોંચ્યું છે. અને તે ઉંચાઇ પર પહોંચવાની એની શકતી એજ એના નાશનું કારણ પણ બની શકે છે. આપણે આજે જોઇ શકીએ છીએ કે, આફ્રિકાનરો કરતાં દક્ષિણ આફ્રિકામાં એક બીજી બળવાન શકતીનું રાજય પણ પ્રવર્તે છે. તે ફકત લાખો આફ્રિકનોનીજ નહીં, પણ બીજા બધાજ રંગભેદ અને ઇલાયદાપણાના વિરોધી પ્રજાસત્તાકવાદીઓની ઇચ્છા શકતીનું રાજ્ય. આ જ શકતીના જોરને લઇને પ્રધાન સ્ક્રુમેન બસના બાયકોટનો નાશ ન કરી શકયા. એ એવી શકતી છે કે, કોઇ પણ નેશનલીસ્ટ સત્તા એનો નાશ નહીં કરી શકે. એ શકતી આજે ઈલાયદાપણા સામે ઉભી છે અને તે નેશનલીસ્ટ પક્ષનો અને તેની ગુલામી નીતિનો નાશ કરશે.

ગયા વરસે બ્લુમફન્ટીનમાં ભરાયલી આફ્રિકનોની પરીષદમાં આજ શકતીએ દેખા દીધી હતી. તેથી તેના નેતાઓને વિશ્વાસ પેદા થયો. પરીણામે બધાએ સંગઠીત થઇ વિરોધ કરવાનું નકકી કરવામાં આવ્યું અને પરીણામે બધા ઈલાયદાપણા ના વિરોધી પક્ષોને એકત્ર થવા ની હાકલ કરવામાં આવી. આ કારણે સરકારે આજે નેટીવ લોઝ અમેન્ડમેન્ટ બીલ લાવી આ જાગૃત થએલી શકતીને છુંદી નાંખવા માટે તઈયાર થઇ છે.

આફ્રિકનોના પહેલી હરોળના નેતાઓ આજે જોહાનીસબર્ગમાં દેશ દ્રોહના આરોપસર ટ્રાયલ ઉપર છે. આ કારણે આ બીલ સામે વિરોધી પક્ષ ઉભો કરવો શકય નથી થતો. છતાં તેની સામે અને ઈલાયદાપણા સામે વિરોધ કરવાની ઘણીજ આવશ્યકતા છે. આપણે મી. મહબાનેની વાટ જોવી એ પણ મૂર્ખાઇ ભર્યું ગણાશે બનવા જોગ છે કે, કદાચ તેઓ પણ કેદ થએલા નેતાઓની આશા રાખી બેઠા હશે. આથી આપણે તેમની બહુ આશા ન રાખી શકીએ.

નેશનલીસ્ટો જે નિતીનો નાશ કરવાને આજે પોતાના બધા બળથી પ્રવૃત્ત થયા છે તેનો સામનો કરવાની જવાબદારી બધા ખ્રિસ્તી નેતાઓને શીરે છે. સર્વ પ્રથમ નેટીવ લોઝ અમેન્ડમેન્ટ બીલનો સખત વિરોધ કરવાની જરૂર આજે ઉભી થઇ છે. પ્રધાન ફરવુઅર્ડે દર્શાવેલી આશા કે, ચર્ચોને આ કાયદો લાગુ નહીં પાડવામાં આવે એથી ચર્ચોના નેતાઓ ભોળવાઇ ન જાય. વખત જતાં ચર્ચો ઉપર પણ હુમલો કરવામાં આવશેજ. ખ્રિસ્તી નેતાઓએ આ સામે મકકમપણે અને દ્રઢતાથી ઉભવા ની જરૂર છે. આમાંજ તેમની કસોટી થશે. તેમની સામે સાચો માર્ગ ખુલ્લો પડયો છે અને તે છે બ્લુમફન્ટીન પરીષદે નકકી કરેલા માર્ગે લડતને વેગ આપવાનો. આ માટે તઈયારીઓ કરવાની ફરજ તેમને શીરે છે. આ લડત રાજનૈતિક નહીં પણ નિતીપર રચાયલી હોવી જોઇએ. બધા રંગવર્ણા લોકોને સંગઠીત થવા અને માનવ હકક ઉપર થઇ રહેલા હુમલા સામે સામનો કરવા હાકલ કરવાનો વખત આજે તેમની સામે આવી ઉભો છે.

આજની પરીસ્થીતીમાં રાજનૈતીક વિરોધ કરતાં નૈતીક વિરોધ વધારે અસર કારક બનશે, કારણ ઇલાયદાપણું માનવ હકક પર હુમલો કરે છે અને તેથી તે નૈતીક સવાલ બને છે.

અમે આ દેશના બધા વિચારશીલ નેતાઓને વિનતી કરીએ છીએ કે આ આવી રહેલા બીલ નો ગંભીર પણે ઉંડો વિચાર કરે અને તેની સામે નૈતીક સામનો કરે.

ભારતીય ચુંટણી

ભારતમાં હમણાં થતી ચુંટણી માં ૧૯મી માર્ચ સુધી માં લોકસભાની ૪૮૩ બેઠકો પૈકી કોંગ્રેસે ૨૧૩ મેળવી છે અને રાજસભાની ૨૪૪૭ બેઠકો પૈકી કોંગ્રેસે ૧૬૦૩ મેળવી છે.

શ્રી. બાળાસાહેબ ખેરનું અવસાન

ભારતના એક સાચા રાષ્ટ્રીય સેવક અને મુંબઇ રાજ્યના એક માજી પ્રધાન તથા ગાંધી સ્મારક નીધિના હાલના પ્રમુખ શ્રી બાલ ગંગાધર ખેરનું થોડા દિવસ દમની માંદગી પછી પુનાના નર્સીંગ હોમમાં તા. ૮મી માર્ચે હાર્ટફેલથી દુઃખદ અવસાન થયું છે જેની નોંધ લેતાં અમને અત્યંત દીલગીરી થાય છે એમના મરણથી ભારતને એક વધુ સાચા સેવકની ખોટ પડી છે.

સદ્દગત ખેર સાહેબનું પુરૂ નામ બાળ ગંગાધર ખેર છે છતાં જનતાએ બાળાસાહેબ ખેરના નામથીજ પીછાણ્યા છે. એમનો જન્મ તા. ૨૪–૮–૧૮૮૮ ના દિને રત્નાગીરીમાં થયેલો. મુંબઈની વીલસન કોલેજમાં અને વરજીવનદાસ માધવદાસ સંસ્કૃત શાળામાં શિક્ષણ લીધું હતું. ૧૯૧૨ માં વકીલ તરીકેની સનદ મેળવી ૧૯૧૮માં સોલીસીટર બન્યા અને મુંબઇની વિખ્યાત પેઢી મણીલાલ ખેર અંબાલાલ એન્ડ કુંપની માં ભાગીદાર તરીકે જોડાયા હતા. મુંબઈની મ્યુચ્યુઅલ લાઇફ એસ્યુરન્સ સોસાયટીના ડીરેક્ટરનું સ્થાન મેળવ્યું હતું. ધંધાની સફળતા સાથે જ એમણે ૧૯૨૨ માં ૩૪ વર્ષની ઉંમરથી રાજકારણમાં સક્રિય ભાગ લેવા માંડયો અને સ્વરાજ્ય પક્ષના મંત્રી ચુંટાયા તેમજ બારડોલી સત્યાગ્રહની તપાસ સમિતિના પણ મંત્રી ચુંટાયેલા. આ કાર્યોમાં દેશ સેવાની ધગશ, કુનેહ અને દક્ષતાની જનતાને પ્રતિતિ થવાથી ઓલ ઇન્ડીયા કોંગ્રેસ સમિતિના સભ્ય ચુંટાયા અને બ્રીટીશ સલ્તનત સામે આઝાદીના રણસંગ્રામ મંડાયેલ તે સેવાયજ્ઞમાં ઝંપલાવ્યું. ૧૯૩૦ના સત્યાગ્રહમાં એમને આઠ માસની સખ્ત જેલ તથા દંડ થયેલાં. આ જેલ માંથી છુટા થતાં જ ફરીથી રાષ્ટ્રસેવા

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

માં ભાગ લેવા લાગ્યા જેથી ૧૯૩૨માં ફરીથી પકડાયા અને બે વર્ષની સખત જેલ તથા દંડ થયેલાં જે ભોગવી છુટા થયેલા. રાજકારણ ઉપરાંત સામાજીક સેવાના ક્ષેત્રમાં પણ એમણે પોતાની શક્તિનો ફાળો નોંધવા જેવો આપ્યો છે. અસ્પૃશ્યતા નિવારણની ઝુંબેશમાં સાથ આપી મહારાષ્ટ હરિજન સેવક સંઘના પ્રમુખ ચુંટાયા હતા, મુંબઇમાં લીમલ એઇડ સોસાયટીની સ્થાપના કરી કાયદેસરની મદદ આપવાની અનેક તકો લીધી હતી. શ્રદ્ધાનંદ અનાથ મહિલાશ્રમના પ્રમુખપદે રહી સ્ત્રીઓની ઉન્નતિ માટે પણ એમણે પોતાનો સાથ નોંધાવ્યો હતો.

મુંબઇની લેજીસ્લેટીવમાં કોંગ્રેસ પક્ષના નેતાનું પદ ઘણી જ બાહોશીથી સાચવ્યા પછી કોંગ્રેસે સરકાર સાથે અજમાયશ પુરતી કરેલી સમાધાની દરમીયાન ૧૯૩૭ થી ૧૯૩૯ સુધી મુંબઇ ઇલાકાના વડા પ્રધાન નીમાયા હતા. પણ બ્રીટીશ સરકાર સાથે રાષ્ટ્રિય મહાસભાને ભંગાણ પડવાથી ૧૯૪૦ માં ડીફેન્સ ઓફ ઇન્ડીયા એક્ટની રૂએ એમને સરકારે પાછા પકડીને જેલમાં ગોંધી દીધા જેમાંથી છુટયા પછી ફરીથી ૧૯૪૨ માં દેશવ્યાપી મહા ઝુંબેશમાં એમને પુન પકડવામાં આવ્યા અને ૧૯૪૪ ના જુલાઇની ૪ થી તારીખે મુકત થયા. તે પછી મુળવતની પ્રત્યે સમભાવના હોવાથી તેઓની સેવા માટે 'આદિવાસી સેવા મંડળ'ની સ્થાપના કરેલી અને મુંબઇ પરાં વિભાગની સોસ્યલ સર્વીસ લીગના સહ-મંત્રી બન્યા ત્યાં. અખીલ ભારત બાળ સંસ્થાની બાલકન-જી-બારીના પ્રમુખપદે ચુંટાયા હતા.

આમ રાજકીય અને સામાજીક સેવામાં જીવનને ઓતપ્રોત કરનાર દેશ સેવકોની હરોળમાં એમણે પોતાનું સ્થાન પ્રાપ્ત કરી લીધું મુંબઇ યુનીવર્સીટી તરફથી મુંબઇ ધારાસભાના સભ્ય ચુંટાયેલા જ્યાં ૧૯૪૬ના માર્ચમાં કોંગ્રેસ પક્ષના અગ્રણી બન્યા હતા. ભારતને આઝાદી મળ્યા પછી તેઓ બ્રીટન ખાતે ભારતના એલચી પદે નીમાયેલા જ્યાં કુશળ રીતે ભારતના નામને દીપાવ્યું હતું કમનસીબે તેમના પત્નિનું એજ અરસામાં દુઃખદ અવસાન થયું હતું. છેલ્લાં કેટલાક વર્ષોથી તેમની પણ તબીયત ઠીક ન રહેવાથી રાજકારણમાંની મુકત બની દેશોન્નતના અને વિકાસના કાર્યોમાં સહકાર આપતા હતા. ગયે વર્ષે ગાંધી સ્મારક નીધીના પ્રમુખપદે તેમને ચુંટવામાં આવ્યા જેમાં ઉંડો રસ લઇ એ નીધિના સદ્વ્યય માટે પોતાની શકિત વાપરતા હતા. કમનસીબે ગયા માસમાં તેમની તબીયત વધુ બગડવાથી હવા ફેર માટે તેઓ પૂના ગયા હતા પરંતુ પ્રભુની ઇચ્છા તેમને આપણા વચ્ચેથી દુર જ કરવાની હોય તેમ કશો સુધારો નહીં જણાયો અને ૬૯ વર્ષની ઉમરે ત્યાં જ અચાનક અવસાન થયું. વિશ્વ પિતા પ્રભુને તેમના આત્માને શાંતી આપવાની પ્રાર્થના સહ અમે તેમના પુત્ર તથા કુટુંબીજનો પ્રત્યેક અમારી હાર્દીક દિલસોજી પાઠવીએ છીએ. ★

કેટલાક વેસ્ટ ઇન્ડીયન પણ આવેલા છે. ઘણાં ખરાં આફ્રીકન સંસ્થાનો એ ગોરા પ્રતિનિધિઓ મોકલેલા છે, જેવા કે દક્ષિણ રોડેશીયાના વડા પ્રધાન ટોડ છે. સંસ્થાનોમાંથી આફ્રીકનોની એક નાની ટોળી અહીં આવેલી છે તે આફ્રીકાના ભાવિ માટે અર્થસૂચક છે.

કેનીયામાંથી દેશપાર થયેલા પીટર કોઇનાંજે પણ લંડનથી આવેલા છે. ટાંગાનીકાના જુલીયસ ન્યેરેરે અને સેન્ટ્રલ આફ્રિકન ફેડરેશનના હેરી ન્કુમ્બુલા પણ છે. અહીં આવવા માટે કેટલાકને તેમની સ્થાનીક સરકારોએ તેમને દેશથી બહાર જતા અટકાવાયેલા છે છતાં કેટલાક આવી પણ શકેલા છે. કહેવાય છે કે ફ્રેંચ સરકારને ખાસ કરીને ગોલ્ડ કોસ્ટની ઉજવણી માટે દહેશત રહેલી છે અહીંયાં ફ્રેંચનો એક પણ ખબરપત્રી નથી આવેલો એવી પણ અફવા છે કે રશીયા તરફથી ન્કુમાહને એક એરોપ્લેન અને કેટલાક 'ઝીપ' મોટર કારો ભેટ અપાશે.

ગોલ્ડ કોસ્ટનું ઘના થવા અગાઉ ૪૮ કલાકથી સખત ઠંડીની અહીં શરૂઆતથયેલી છે.

દક્ષિણ આફ્રિકાને આમંત્રણ અપાયેલું તે સ્વીકારાયાથી સૌને આશ્ચર્ય થયું હતું. ત્યાં નવી વ્યવસ્થા મુજબ આફ્રિકા ડીવીઝનના અક્ષટર્નલ એફેર્સ ખાતાના વડા મી. રોબર્ટ જોન્સ કામ ચલાઉ હાય કમીશનર એકસટ્રા ઓર્ડનરીના ખિતાબ સાથે ગોલ્ડ કોસ્ટમાં આવી ગયેલા છે. દક્ષિણ આફ્રિકાના ચાર પત્રકારો પણ બ્રીટીશ વેસ્ટ આફ્રીકામાં સંસ્થાનિક અપાર્ટહેડની થનારી અસાધારણ દહન ક્રિયાને નજરે જોવા તેમની સાથે આવેલા છે. ❋

ઘનાનું રાષ્ટ્રગીત

ઘના જાગૃત થા ! એક આઝાદ પ્રજા થા !
તારા ઉત્તમ પુત્રોના સદાચારથી ઉત્પન્ન થયું છે.
હવે આ જગતમાં તું તારૂં યોગ્ય સ્થાન મેળવ.
તારી ભ્રાતૃભાવનાની જીત થઇ, નહીં કે તારી
બંદુકોની.

એ દેશનાં રાષ્ટ્રગીત "ઘનાનો ઉદય"ની આ પહેલી ચાર કડીઓ છે. જે નોર્થ એબર્ડીનના *M.P.* મી. હેક્ટર હુગ્સે લખેલું છે. તેમણે એના આદર્શ વિષે કહ્યું છે કે "કોમનવેલ્થમાં સ્વતંત્રતા મેળવનાર ઘના એ પહેલું જ કાળું સંસ્થાન છે. અને એણે હિંસા વિના એ પ્રાપ્ત કરીને જગત સમક્ષ એક દાખલો બેસાડયો છે."

ઘનાની આઝાદી પ્રસંગે મહેમાનો

(પરેલાં પાનાનું અનુસંધાન)

સ્વતંત્રતાના ઉદયને સર્જનારા તો એ ઓજ છે. જયારે ગોલ્ડ કોસ્ટની આઝાદીમાં સામાન્ય રીતે અવિશ્વાસ રખાતો હતો તેવા સમયે પણ એ લોકોને તેનામાં શ્રદ્ધા હતી. આ મહેમાનો પૈકી, સંસ્થાનિક નીતીના વિરોધી જ્યોર્જ પેડમોર જેઓ વેસ્ટ ઇન્ડિયાથી દેશપાર થયેલા છે; ડબલ્યુ. ઇ. બી. ડયુબોઇસ, જેઓ ૮૦ વર્ષની ઉમરના અમેરીકન નિગ્રો ઇતિહાસકાર છે જેમના પ્રમુખપણા હેઠળ માન્ચેસ્ટરમાં પાંચમી પેન આફ્રિકન કોંગ્રેસ મળી હતી જેના મંત્રી તરીકે ન્કુમાહે કામ કર્યું હતું; માઇકલ સ્કોટ; ફેનર બ્રોકવેઇ; શ્રીમતી જે. ઇ. કે. એગરેઇ જેઓ આચીમોટા કોલેજના પહેલા સ્ટાફ સભ્યનાં વિધવા છે; અને શ્રીમતી માર્કસ ગારવેઇ, જેઓ કેટલાક દાયકા પર બેક-ટુ-આફ્રીકાની ચળવળ ચલાવનાર અમેરીકનના વિધવા છે.

આઝાદીની ઉજવણીના આ ટાંકણે આ મંત્રેત મહેમાનો પૈકી આકામાં નિશ્ચિત કેટલા આવશે તેની કોઇને ખબર ન હતી. સરકારી મહેમાનોના વિશિષ્ઠ સમુદાય પૈકી મહત્વના તેઓ જ છે કે જેઓ આફ્રીકામાં અને વિશ્વમાં સંસ્થાનવાદ તથા જાતિભેદની સામે લડવામાં હજુ પણ ઝુંબેશ ઉઠાવી રહેલા છે. અમેરીકન નીગ્રોનું પ્રતિનિધિમંડળ, મોન્ટગોમરી—અલાબામાના ડૉ. માર્ટીન લ્યુથર કીંગ જુનીયરના વડપણ હેઠળ આવેલું છે. તે સિવાય બીજા પણ બે નીગ્રો કોંગ્રેસમેનો છે એક મીચીગનના ડીગ્સ અને બીજા ન્યુયોર્કના પોવેલ છે. તેમજ બે સ્ત્રી પત્રકારો જેઓ ન્યુયોર્કની કાર્ટરાઇટ અને ચીકાગોની પેઇન છે. બે નીગ્રો કોલેજના પ્રમુખો જેઓ લીંકન યુનીવર્સીટીના હોરેસ મેન બોન્ડ અને બીજા હોવર્ડ યુનીવર્સીટીના મોર્ડકાઇ જોહન્સન છે. તે ઉપરાંત મજુર નેતા મી. એ. ફીલીપ રેન્ડોલ્ફ પણ છે.

કરીબીયન વિસ્તારની બ્રીટીશ કોલોનીમાંથી ચેડી જગન ઉપરાંત બીજા

અને એવું પણ મનાય છે કે વેસ્ટ આફ્રીકાનાં ફ્રેન્ચ સંસ્થાનોની સરહદ પર કોઇ નેતાઓ આં ન જઇ શકે તે માટે ખાસ કાળજીથી દેખરેખ રખાય છે.

દક્ષિણ આફ્રીકા

આકામાં જે આફ્રીકન નેતાઓ આવેલા છે તેઓ ઘનાની સ્વતંત્રતાનાં સ્મૃત્તિ ચિહ્ન રૂપે પોતાની આઝાદી સત્વર અને અહીંસક રીતે ઘનાના માર્ગે મેળવવાના નિશ્ચય સાથે પાછા વળશે.

અમેરીકાના ઉપ-પ્રમુખ નીકસન બે ડઝન પત્રકારો સાથે આવેલા છે. ગયે વર્ષે લાયબેરીયાના પ્રમુખના અભિષેક વખતે રશીયાના પ્રતિનિધિઓથી યુનાઇટેડ સ્ટેટસ ઝાંખુ પડયું હતું જેથી હમણાં રશીયાના રાજ્યના ફાર્મના એક પ્રધાનની તુલનામાં અમેરીકાએ તેના ઉપ-પ્રમુખને મોકલીને રશીયા કરતાં વિશિષ્ઠ પ્રતિનિધિત્વ જાળવ્યું છે.

નીકસન તેમની સાથે આઇઝન હોવર અને ન્કુમાહની છબીવાળું સ્મૃત્તિપત્ર લઇ આવેલા છે, અહીં

—પશ્ચિમ પાકીસ્તાનના એક મને પાછું સીંધ, પંજાબ, બલુચીસ્તાન ને સરહદ પ્રાંતમાં વહેંચી નાંખવા, પાકીસ્તાનની વિધાન સભામાં ઠરાવ રજુ થયો છે.

શ્રી ટ્રાંસવાલ માયાવંત ક્ષત્રીય સમાજ

વાર્ષીક જાહેર સભા

શ્રી ટ્રાંસવાલ માયાવંત ક્ષત્રિય સમાજ સેવા મંડળ જો'બર્ગની વાર્ષીક જાહેર સભા તા. ૨૪–૩–૫૭ને રવીવારે ૩ વાગે ગાંધી હોલમાં મળશે જેમાં ટ્રાંસવાલમાં વસતા દરેક માયાવંત ભાઇઓને વેળાસર પધારવા આગ્રહ ભરી વિનતી કરવામાં આવે છે.

કાર્યક્રમ : (૧) મીનીટસ, (૨) ટ્રેઝરર તરફથી આવક જાવકનો હીસાબ, (૩) નવા કાર્યવાહકોની ચુંટણી, (૪) પરચુરણ.

પ્રમુખ : જીવણભાઇ ગોવીંદ
જોડીયા મંત્રીઓ : લાલભાઇ બીખાભાઇ અને લલ્લુભાઇ રૂપચંદ.
ફોન નંબર : ૫૨–૧૭૨૩.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

ગાંધીજીની જીવન કથા

(કથનાર: ગરટ્રુડ મરેય)

પ્રકરણ ૩ જુ

આજીવિકાનો વ્યવસાય

ગાંધીજી સોળ વર્ષના હતા ત્યારે તેમના વહાલા પિતાજીનું અવસાન થયું એથી એ કોમળ દિલના યુવકને ઘણો આઘાત લાગ્યો કારણ કે તેઓ પિતાને ખુબ જ ચહાતા હતા. એજ અરસામાં કસ્તુરબાને એક બાળક જનમ્યું તે બિચારૂં થોડાક જ દીવસ જીવ્યું આ બનાવે પણ ગાંધીજીને વધુ દિલગીર બનાવ્યા.

કુટુંબના વડીલ પુરૂષનું મૃત્યુ થવાથી ગાંધીજીના જીવન વ્યવસાયનો સવાલ અગત્યનો થઇ પડયો. પિતાશ્રી એક રાજ્યના દિવાન હતા તોપણ એમનું કુટુંબ બહુ પૈસાદાર નહોતું. કારણ કે તેઓ પૈસાની બહુ દરકાર નહોતા કરતા. પણ બીજાઓનું ભલું કરીને સાદાઇથી જીવન ગુજારતા હતા. તેમની જગા પર તેમના મોટા પુત્રે કુટુંબનો કારભાર ચલાવવા માંડયો અને યુવાન પુત્ર હવે કંઇક ધંધો કરીને સારી આવક મેળવવી જોઇએ એમ સૌએ ઠેરાવ્યું.

ગાંધીજીએ મેટ્રીક પસાર કરી હતી જેથી કુટુંબના એક જુના મિત્રે સુચના કરી કે તેમણે કાયદાનો અભ્યાસ કરવા માટે ઈંગ્લંડ જવું જોઇએ તેથી તેઓ સારી કમાણી કરવા ઉપરાંત કદાચ તેમના પિતાની જેમ દિવાન પણ બની શકશે.

આ વિચાર ગાંધીજીને બહુ જ ગમી ગયો અને તેમણે તરત જ ઈંગ્લંડ જવા માટેની તઇયારીઓ કરવા માંડી પણ તેમણે એક દલીલ કરી કે જો કોઇને વાંધો ન હોય તો તેમને કાયદા શાસ્ત્રનાં કરતાં વૈદકશાસ્ત્રનો અભ્યાસ કરવાનું વધુ ગમે છે. દાકતર થવાની ઇચ્છા તેમને પહેલાંથી જ રહ્યા કરતી અને જીંદગીભર તે ઇચ્છાને તેઓ તજી નહોતો શકયા. તેમના પિતાની માંદગી દરમીયાન તેમણે તેમની ઘણી નિયમીત અને પ્રેમ ભરી માવજત કરી હતી અને તેઓ હંમેશાં માંદા માણસની કાળજીપુર્વક દેખરેખ રાખતા અને મોટા થયા પછી દરદીઓ માટે તેમણે જે અનુપમ કાર્યો કર્યાં હતાં તે હવે પછી કહેવાશે.

તેમનાં કુટુંબને તેઓ દાકતર બને એ વિચાર સારો નહીં લાગ્યો. તેમજ તે દિવસોમાં જુના વિચારના હીંદુઓ સમુદ્રપારની પરદેશની મુસાફરીના વિચારથી ખુબ જ વિરૂદ્ધ હતા. તેઓ એમાં મોટું પાપ થાય એમ માનતા હતા. જેથી કાયદાના અભ્યાસ માટે જવા વિષેના પ્રસ્તાવને પણ કદાચ ઉડાવી દેવાશે એમ લાગતું હતું.

ગાંધીજીએ આ બધી બાબતોને સહેલાઇથી ઉકેલી સફળતા મેળવી પણ હવે ફકત એક જ વ્યકિતનો વિરોધ હતો અને તે તેમની માતાનો. તેણીને એવો ભય હતો કે તેઓ તેમની નજર આગળથી દુર થયા પછી ધર્મની બાબતમાં બેપરવાહ બની જઇ માંસાહાર કરે અગર દારૂ પીવા માંડે તો જીવન બગડી જાય એવા વિચારો તેણીને આવતા હતા. ગાંધીજીએ તેમને વચન આપ્યું કે એ બાબતમાં હું ઘણી જ સાવચેતી રાખીશ અને ત્યાં ગયા પછી પણ તેમને ન ગમે તેવું કશું પણ નહીં કરૂં આથી છેવટે તેમણે તેમને જવાની સંમતિ આપી.

આ લાંબી મુસાફરી કરવા પહેલાં તે માટે ઘણી તઇયારીઓ કરવાની હતી. ઈંગ્લંડ માટે ઉપડતાં પહેલાં તઇયારીમાંજ ઠીક સમય પસાર થઇ ગયો. ત્યારે તેમની ઉમ્મર ૧૯ વર્ષની હતી.

કસ્તુરબા પણ ૧૯ વર્ષનાં થયાં હતાં અને ગુજરી ગયેલાં બાળકને સ્થાને તેમની પાસે એક નવું બાળક હતું. યુવાન પતિને વિદેશના પ્રવાસે જવાની ઉત્તેજના હોવા છતાં પણ આ બંને જણને છોડી જતાં ઘણી દીલગીરી ઉપજતી હતી.

તેઓ ઇંગ્લંડમાં ઉતરે ત્યારે ત્યાંના લોકો કટાક્ષ ન કરે તે માટે તેમના મોટા ભાઇએ વિલાયતી કાપડનો સારો પોશાક તેમને પહેરવા માટે લઇ આપ્યા હતા આ નવાં કપડાં પહેરવાનાં ગાંધીજીને ન ફાવ્યાં. વળી ગળામાં ટાઇ બાંધવાનું તો બીલકુલ ગમ્યું નહીં. હવે તેઓ ફરીથી ચુસ્ત શાકાહારી બની ગયેલા હોવાથી તેમને સ્ટીમરમાં કેવી જાતનો ખોરાક અપાશે તેની ખબર ન હતી જેથી તેમણે મીઠાઇ અને સુકો મેવો સારા પ્રમાણમાં સાથે લઇ લીધો હતો અને તેમણે આમ કર્યું એ ઘણું ઠીક જ થયું એમ આપણે હવે પછી જોઇ શકીશું.

સ્ટીમરમાં જમવા માટે જમવાના ઓરડામાં તેમણે જ્યારે પગ મુકયો કે તરત જ તેમને જણાવ્યું કે બધા જ ઉતારૂઓ ગોરાઓની રીતે મુજબ છરી અને કાંટા વાપરતા હતા આથી તેમને ઘણી શરમ લાગી કારણ કે અત્યાર સુધી તો તેઓ હીંદી રીત મુજબ આંગળીવતી જ જમતા હતા. અહિં તેમને એમ લાગ્યું કે તેઓ છરી અને કાંટાથી અકસ્માત કર્યા વિના જમી શકશે નહીં. તેમણે જમવના ઓરડામાં જમવા માટે નહીં જવાનો નિશ્ચય કર્યો અને તેમની કેબીનમાં જ જમવાનો વખત વિતાવી ત્યાં જ મીઠાઇ અને મેવો હતાં તે ખાઇ લેતા.

તેમના વિચારશીલ મોટા બંધુએ એજ સ્ટીમરમાં ઈંગ્લંડ જતા એક હીંદી ગૃહસ્થને તેમની સંભાળ રાખવાની ભલામણ કરી હતી. તે ગૃહસ્થે બીજા ઉતારૂઓ સાથે ગાંધીજી વાતચીત કરે એ માટે પુર્ણ કોશીશ કરી અને તેમને સમજાવ્યું કે અંગ્રેજીનો અભ્યાસ કરવા તથા ક્ષોભને દુર કરવા માટે એજ એક સારો માર્ગ છે.

[આ લેખ કોપીરાઇટ હોવાથી લેખકની મંજુરી વગર એનો ઉપયોગ ન કરવા ભલામણ છે.]

ગાંધીજીના પિતા

સ્વર્ગસ્થ શ્રી કરમચંદ ગાંધી

★

લેખીકાએ આ પુસ્તકના આરંભમાં લખ્યું છે કે: "જેમના તરફથી ગાંધીજીને માન આપવાની મને પ્રથમ પ્રેરણા મળેલી તે મારા પૂ. પિતાશ્રી જોહન મરેયને સમર્પિત"

★

મહારાષ્ટ્રના સંત આપ્ટેજીનું અવસાન

મહારાષ્ટ્રના સંત આપ્ટેજીનું જાન્યુઆરીમાં અવસાન થયું ત્યારે શ્રી વિનોબાજીએ કહ્યું હતું કે; "એમની સેવા વૃતિ, સ્નેહાળતા, રસિકતા, વાત્સલ્ય અને દ્રઢતા એ એમના મૌલીક ગુણો હતા. ધુળિયાની જેલમાં તેઓ ગીતા પ્રવચન ખુબ એકાગ્રતાથી સાંભળતા. તેઓ ત્યાગી હતા. અને મારા પરમ મિત્ર હતા."

આવા એ આપ્ટે ગુરૂજીએ મરતાં પહેલાં પોતાનું શબ હોસ્પીટલમાં આપવા જણાવ્યું હતું. તેઓ ૭૪ વરસના અને બ્રાહ્મણ જ્ઞાતીના હતા. તેમનું માનવું હતુ કે શરીર જો કંઇ કામ આવતું હોય તો મરણ પછી તેને નાશ ન કરતાં અર્પણ કરી દેવુ જોઇએ. આ ખ્યાલે તેમને તબીબી જ્ઞાન શિખતા વિદ્યાર્થીઓને શરીરજ્ઞાન શિખવા માટે પોતાનું શરીર આપી દીધું હતું. એમના કહેવા મુજબ તેમનું શબ ઘેરથી લઈ જઇ સ્મશાને ન જતાં હોસ્પીટલમાં વિધીસર અર્પણ કરી અંજલીઓ આપવામાં આવી હતી. આમાં તેમના વૃદ્ધ પત્ની પણ હતાં. જેઓએ પોતાના પતીની ઇચ્છા અનુસાર શબને અર્પણ કરૂં છું એમ ભાષણમાં જણાવ્યું અને પોતાના સૌભાગ્યના શણગાર તે હોસ્પીટલને આપતાં તેમને કહ્યું "જયાં મારા પતીનું શબ જઇ રહ્યું છે ત્યાં જ મારા સૌભાગ્યના શણગાર પણ જવા જોઇએ." શણગારમાં મહારાષ્ટમાં અતી મહત્વનું સૌભાગ્યચિહ્ન મંગળસૂત્ર ગણાય છે તેજ તેમની પાસે હતું. કારણ પતી સેવાભાવી હોવાથી સ્થીતી સાધારણ હતી. અને પત્ની પણ આદર્શવાદી હતાં.

આ એક સાધારણ બનાવ નથી. પણ આશ્ચર્યજનક ગણાય એવો બનાવ કહી શકાય. શબ અર્પણ કરનારને ધન્યવાદ ઘટે તે કરતાં પણ વધુ તેમની પત્નીને ઘટે છે. હીંદુઓની ભાવના છે કે માનવ શરીરને બાળવું જ જોઇએ. આ ભાવનાને દુર કરી દધીચી ઋષીના હાડકાં જનકલ્યાણ માટે જેમ ઇન્દ્રે માંગ્યાં અને એમને આપ્યાં. તેમ આપ્ટે ગુરૂજીએ પોતાનું શબ આપી એક સેવા કાર્ય કર્યું. પણ પત્નીએ પતીનું શબ આપી મંગળ સુત્ર અર્પણ કરતાં ભાષણ કરી જે ધૈર્યથી જીવન સાથીને વિદાય આપી એ પણ એક ધન્યવાદને પાત્ર જ ગણાય.

હંમેશ કરતાં આજે બધાના હૃદયમાં આપવાના આનંદની લાગણી વધારે દેખાય છે. દુશ્મનને આપવાની સારામાં સારી વસ્તુ તે ક્ષમા ભાવ, મીત્રને માટે પ્રેમ, તમારા બાળકો માટે સાચો રાહ, પિતા માટે ગર્વ અને માન, માતા અભીમાન લઇ શકે તેવું આચરણ, તમારે પોતાને માટે આદર, અને બધા મનુષ્ય માટે દયા અને ધર્માદા.

— ત્યારે —

તમારા વહાલા પ્રિયજન માટે શું ?

તેમના ભલા માટે તેઓની આફતમાં મદદગાર થાય તેવી

ન્યુ ઈન્ડીયાની જીન્દગીના વીમાની પોલીસી

એ એક ખરેખર સાચી ભેટ છે.

ઉપલો વીમો લઇ તમારા વહાલાઓને તમો આનંદ આપી શકો છો, અને અમો તમારી સેવા કરી આનંદ લઇ શકીએ છીએ.

વીમા બાબતની સાચી સલાહ અમારી પાસેથી મેળવો.

—ધી—

ન્યુ ઈન્ડીયા ઈન્સ્યુરન્સ કુ. લી.

મુખ્ય ઓફીસરો

રૂસ્તમજી (પી.ટી.) લીમીટેડ

૧૪૦ ક્વીન સ્ટ્રીટ,

ડરબન — નાટાલ.

શ્રીમતી તહેમી સોરાબજી રૂસ્તમજી

જણાવતા આનંદ થાય છે કે તેઓ

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલ લાઈફ એસોસીએશન ઓફ ઓસ્ટ્રેલએશીયા લીમીટેડ

સ્થાપના ૧૮૬૯ વિક્ટોરીયા ઓસ્ટ્રેલીયા

— ના —

પ્રતિનીધી નિમાયા છે

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલનો જીંદગીનો વિમો એ ખરી બાંયધરી છે.

વધુ વિગત માટે લખો યા મળો :

૧૦૬ મેન્સફીલ્ડ રોડ, — ડરબન.

બોકસ ૪૭૬,
ટેલીગ્રામ—કેબલ "સોરાબટમ"

ટેલીફોન: ૪૭૯૮૮
૪૭૪૫૩

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

આફ્રીકન પ્રજાની જાગૃતિ

લેખક: પ્રાગજીભાઈ ખંડુભાઈ દેસાઇ

નવેંબર માસની આખરીમાં મેં હીંદુસ્તાન છોડયું અને ડીસેંબર માસની શરૂઆતમાં હું સોલીસબરી શહેરમાં આવ્યો. ત્યાં પંદર દિવસ રહી હું ન્યાસાલેંડ ગયો અને ત્યાં લગભગ એક માસથી વધુ સમય સુધી રહ્યો. તે દરમ્યાન આફ્રિકન પ્રજાને જોવાનો તથા મળવાનો પ્રસંગ મને પ્રાપ્ત થયો હતો. જો કે આ પ્રસંગ ઘણોજ ટુંકો હતો છતાં એ પ્રજામાં જાગૃતિ આવેલી હું સ્પષ્ટ રીતે જોઇ શકયો. વીસ વર્ષ પહેલાં આફ્રિકન પ્રજાને મેં જોઇ હતી તે સમયે તેમના માં રાજકીય જાગૃતિ જેવું કશું જ ન હતું. આજે તેમનામાં અપુર્વ રાજકીય જાગૃતિ આવેલી જોઈ મને ભારે સાનંદાશ્ચર્ય થયું છે. ન્યાસાલેન્ડ માં હું હતો ત્યારે આપણા હીંદીભાઇ ઓએ નવા આવેલા ગવર્નરના માન માં એક ટી પાર્ટીનો મેળાવડો યોજયો હતો જેમાં હાજર રહેવાનું મને આ મંત્રણ હતું એ પાર્ટીમાં યુરોપીઅનો હીંદીઓ તથા આફ્રિકન પ્રજાના આગળ પડતા આગેવાનોએ હાજરી આપી હતી. જે જગ્યાએ આફ્રિકન પ્રજાના આગેવાનો બેઠા હતા તેમની નજીક જઇને હું બેઠો અને મેં, મારી જાતેજ તેમની પાસે મારી ઓળખ આપીને કહ્યું કે હું લગભગ એક માસ થી તમારા આ સુંદર દેશમાં આવ્યો છું. પરમાત્માએ તમને કુદરતી સૌંદર્ય થી ભરપુર રળીઆમણો દેશ આપ્યો છે તેને જોઇને હું તમારા દેશ ઉપર મુગ્ધ થયો છું. પછી તો અમારે હીંદ વિષે, તેની સ્વાતંત્ર્યની લડત વિષે, રાષ્ટ્રપીતા પુજ્ય બાપુજી વિષે તેમજ આપણા લાડીલા વડા પ્રધાન પંડિત જવાહારલાલ નેહરૂ વિષે ઘણી વાતો થઇ. દેશને માટે આઝાદી પ્રાપ્ત કર્યા પહેલાં અમારે કેવાં કેવાં દુઃખો સહન કરવાં પડયાં અને સત્ય તથા અહીંસાના ધોરી માર્ગે ખડા રહી સત્યાગ્રહની લડતના પ્રણેતા રાષ્ટ્ર પિતા પૂજ્ય બાપુજીના આઝાદીના ઝંડા નીચે વિદ્યાર્થીઓ, બ્હેનો, તથા ભાઇ ઓ, વૃધ્ધો તથા યુવાનોએ કારાવાસ નાં સંકટો હસ્તે મુખે સ્વીકાર્યાં. રકત નું એક પણ બીંદુ પાડયા સિવાય આઝાદી કેવી રીતે પ્રાપ્ત કરી તેનું ટુંકમાં રસીક કથન મેં કર્યું એ આગેવાન આફ્રિકન ભાઇને મારી વાત માં ભારે રસ પડયો અને તેણે બીજા આફ્રિકન નેતાઓને મારી પાસે બોલાવી તેમનો મેળાપ કરાવ્યો. જે આગેવાન ની સાથે હું વાતે વળ્યો હતો તે આ- ફ્રિકન [illegible] પ્રમુખ નીકળ્યા. આ ભાઇએ થોડાજ દિવસ ઉપર વિલાયતથી કોલોનીઅલ સેક્રેટરી ફેડરેશનની મુલાકાતે નીકળ્યા હતા તેની મુલાકાત લીધી હતી અને તેણે ખુબજ નિડરતાથી કોલોનીઅલ સેક્રેટરી સાથે વાતો કરી હતી તેનો સાર મેં વર્તમાન પત્રોમાં વાંચ્યો હતો અને રેડીયોમાં પણ મેં એમની વચ્ચેની વાતચીતનો સાર સાંભળ્યો હતો. મેં એ વાતની તેમને યાદ આપી ત્યારે તેણે હસતાં હસતાં મને કહ્યું કે કોલીનીઅલ સેક્રેટરી સાથે થએલી વાતચિત તમે છાપામાં જોઇ તે વાત કરનાર હું પોતે જ હતો અને આફ્રિકન એસોસીએશનનો હુંજ પ્રમુખ છું. આ જાણીને મને ખુબજ આનંદ થયો. એણે મને જણાવ્યું કે મારો એક ભત્રીજો દીલ્હી યુનીવર્સીટીમાં ભણતો હતો અને હમણાંજ તેણે બી. એસ. સીની પરિક્ષા આપી છે અને તે પાસ થયો છે અને હવે અહીં આવશે. તેમણે મને કહ્યું કે થોડાં વર્ષ ઉપર હીંદમાં સમાજવાદી કોન્ફરન્સ મળી હતી તેમાં હાજર રહેવાનું મને આ- મંત્રણ મળેલું અને હું તેમાં હાજરી આપવા ખુબ ઉત્સુક હતો પરંતુ અમારી સરકારે મને હીંદ જવા માટે પાસપોર્ટ આપવાની ના પાડી તેથી હું હીંદ જઇ શકયો નહિ. મેં તેમને કહ્યું કે ઇસ્ટ આફ્રિકાના તેમજ ફેડરેશન ના ઘણા આફ્રીકન વિદ્યાર્થીઓને હીંદ સરકાર સ્કોલરશીપ આપી હીંદ માં તાલીમ લેવા માટે બોલાવે છે. તેણે એ માટે હીંદ સરકાર અને પંડિત જવાહારલાલનો ખુબ આભાર માન્યો મેં તેમને પુછયું કે છાપામાં મેં જોયું છે કે તમે ફેડરેશનનો વિરોધ કરો છો જ્યારે યુરોપીઅન પ્રજાતો એમ માને છે કે સાઉથ રોડેશીયા– નોર્થ રોડેશીયા અને ન્યાસાલેન્ડનું જે ફેડરેશન થયું છે તે કાયમને માટેજ છે. તેણે તુરત જવાબ આપ્યો કે જગતમાં કોઇ પણ વસ્તુ કાયમને માટે ટકી શકતીજ નથી. મુઠીભર યુરોપીઅનો અમારા ઉપર વર્ચસ્વ ભોગવી એક હથ્થુ રાજકારભાર ચલાવે એ અમે સહી શકતા નથી. આ અમારી જન્મભુમિ છે અને એના રાજવહિવટમાં અમારો મુખ્ય અવાજ હોવો જોઇએ. અમારૂં લક્ષ્ય સિદ્ધ કરવા માટે અમે ધીરજથી કામ લઇ શું અને મહાત્મા ગાંધીજીએ તો દુનીયા ની પ્રજાને સત્ય, અહીંસા અને પ્રેમનો સંદેશો આપેલો છે. એજ માર્ગે અમે પણ ધીરજ રાખી આગે કુચ કરીશું. તમારી ભાવના સફળ થાઓ એમ કહી હું તેનાથી છુટો પડતો હતો ત્યાં તેમણે મને કહ્યું કે આવતી કાલે તમે મારે ત્યાં આવો. હું તમને મારા અનેક કાર્યકર્તાઓ સાથે મેળાપ કરાવીશ અને એકાદ જાહેર સભા પણ રાખીશ. મેં તેનો આભાર માની ના પાડી કારણ કે બીજે જ દિવસે હું સોલીસબરી જવાનો હતો.

બીજે દિવસે હું સોલીસબરી આવ્યો અને ત્યાં બે દિવસ રહી જોહાનીસબર્ગ શહેરમાં આવ્યો. જોહાનીસબર્ગમાં આવ્યા પછી ત્યાં બની રહેલા બે મુખ્ય બનાવોએ મારૂં ખાસ ધ્યાન ખેંચ્યું પ્રથમ તો હાઇટ્રીઝન (દેશ દ્રોહ) માટે યુનીઅન સરકારે દોઢસો માણસો ને પકડયા છે જેમાં યુરોપીઅનો, આફ્રિકનો, હીંદીઓ તેમજ કલર્ડ પ્રજાના આગેવાનો છે. જોહાનીસબર્ગ ના જાણીતા ડ્રીલ હોલમાં આ ભાઇઓ નો કેસ હાલમાં ચાલી રહ્યો છે અને આ કેસમાં આખરે શું પરિણામ આવશે તે જાણવા માટે આખા યુનીઅનમાં ભારે ઇંતેજારી છે એ હું જોઇ શકયો છું. આ કેસ વિષે કોઇ પણ પ્રકારની કશી પણ ટીકા કરવા નો મને અધિકાર નથી કારણ કે કેસ સબજ્યુડીસ છે. અને કેસ (સબજ્યુડીસ) ન્યાયાધીશી સામેમાં હોય ત્યારે કોઇ પણ માણસ તે વિષે ટીકા કરી શકતો નથી. મને લાગે છે કે આ કેસ ઘણા લાંબા સમય સુધી ચાલશે.

બીજા એક બનાવે પણ મારૂં ખાસ ધ્યાન ખેંચ્યું છે અને તે જોહાનીસબર્ગ માં આફ્રિકન પ્રજાએ બસનો બહિષ્કાર પોકારેલો છે તે વિષે. બસના દરમાં વધારો થતાં બસનો બહિષ્કાર કરી રોજ દશ પંદર માઇલ પગે ચાલી કામે જવું પડે છે. પરંતુ તેઓ દર રોજ આનંદ થી એ મુસાફરી કરી રહ્યા છે. આ ચળવળ પણ તેઓ શાંત અને અહીંસક માર્ગે ચલાવી રહ્યા છે. મને એમ લાગે છે કે રાષ્ટ્રપિતા પૂજ્ય બાપુજીનો આત્માજ જાણે તેમનામાં કામ કરી રહ્યો ન હોય! જોહાનીસ- બર્ગની સીટી કાઉંસીલે આ પ્રશ્નનું સમાધાન કરવાની એક યોજના રજુ કરી હતી તેની મતલબ એવી હતી કે બસનું ભાડું તો તેમણે પાંચ પેનીજ આપવાનું પરંતુ એક પેની તેના શેઠીઆઓ વળતર તરીકે તેમને આપે. આફ્રિકનોને આવી દરખાસ્ત બ્યવહાર લાગી નહિ અને તેમણે એ સુચનનો અસ્વીકાર કર્યો. આ બસ બોયકોટ હજી પણ ચાલુજ છે. આફ્રિકનો જ્યારે કામ ઉપરથી ચાલતા પોત પોતાને ઘેર જાય છે ત્યારે રસ્તે જતા મોટરકારવાળા યુરોપીઅનો તેમજ બીજાઓ આ આફ્રિકનોને લીફ્ટ આપે છે અને પોતાની આ રીતે સહાનુભુતિ બતાવે છે. મેં ન્યાસાલેન્ડ માં એ પણ જોયું હતું કે દરેક સરકારી ઓફીસોમાં, બેંકોમાં તેમજ બીજી જગ્યાએ ઘણા આફ્રિકનનો નોકરી કરે છે તેઓ ટાઇપીસ્ટ તરીકે તેમજ ઓફીસમાં કલાર્ક તરીકે મોટે ભાગે કામ કરે છે. આ ઉપરથી મને લાગ્યું કે તેઓ કેળવણીમાં પણ ઘણા આગળ વધેલા છે. ફેડરેશનમાં રંગદ્વેષ છે ખરો પરંતુ દક્ષિણ આફ્રિકા કરતાં ઘણો ઓછો છે.—અધુરૂં.

એડમીરલ બાયર્ડનું અવસાન

ધ્રુવ પ્રદેશના જગ પ્રસિદ્ધ પ્રવાસી અને અમેરીકાના નિષ્ણાત વહાણવટી એડમીરલ રીચર્ડ ઇ. બાયર્ડનું તા. ૧૧–૩–૫૭ની રાતે ૬૭ વર્ષની ઉમરે હૃદયના હુમલાથી ઉંઘમાં જ બોસ્ટન શહેરમાં મૃત્યુ થયું છે. તેમનો જન્મ તા. ૨૫–૧૦–૧૮૮૮માં થયો હતો. ઉત્તર ધ્રુવ અને દક્ષિણ ધ્રુવના હિમાચ્છાદિત દેશોના સાહસિક પ્રવાસી ઓમાં પહોંચનારા તેઓ પહેલા હતા. આર્કટીકનાં બે અને એન્ટાર્કટીકનાં પાંચ એકસપેડીશનોના તેઓ અગ્રણી હતા. દક્ષિણ ધ્રુવપરની બરફભુમિમાં બરફથી દટાયેલી ઝુંપડીમાં તેમણે એકલાએ પાંચ મહિના વૈજ્ઞાનિક નીરીક્ષણ માટે ગાળ્યા હતા જ્યાં ઠંડી થી મરી જતા બચ્યા હતા તો જ તેમના અનુભવોનાં અદ્‌ભુત વર્ણનો જગતને સાંપડયાં હતાં. એટલાંટીક મહાસાગરને અટકયા વિના વિમાન દ્વારા ઓળંગી જનાર તેઓ પહેલા વિમાની હતા. આ બધી શોધોની પ્રશંસા સુચક વિવિધ દેશોમાંથી તેમને ૮૦ જેટલા મેડલો મળ્યા હતા. તેમના એક ભાઇ હેરી બાયર્ડ યુનાઇટેડ સ્ટેટસની સેનેટના પ્રતિષ્ઠિત સભ્ય છે. વીરજીનીયાના આર્લીંગ્ટન શહેરમાં આવેલી નેશનલ સીમેટ્રી કે જ્યાં અમેરીકાના અનેક દેશવીરોને અંતિમ સ્થાન અપાયેલું છે તેમાં એડમીરલ બાયર્ડના દેહને પણ સ્થાન અપાયું છે.

બુકકીપીંગ, ઇનકમ ટેકસ રીટર્ન્સ, લાઇસેન્સીંગ, રેવન્યુ કલીયરન્સ અને ઇનસ્યોરન્સ માટે મળો :

આર. વીઠ્ઠલ

૧૨ બાર્કલી આર્કેડ, ૭૮ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, કોરનર ડાયગોનલ અને માર્કેટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ, ફોન, ૩૩–૧૬૫૪.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

ધીરૂભાઈ પી. નાયક

બુકકીપર, મુસાફરી, વીમાનાં અને જનરલ એજન્ટ

હીંદુસ્તાન અગર દુનીયાના કોઈ પણ ભાગની હવાઈ દરિયાઈ અગર જમીન માર્ગે મુસાફરી કરવા ઘેર બેઠાં અમારી મારફતે બુકીંગ કરો.

જીંદગી, આગ, ચોરી, હુલ્લડ, અકસ્માત, પ્લેટગ્લાસ, વિગેરેના વીમા અમે ઉતરાવી આપીએ છીએ.

ઈન્કમટેકસ, પરસનલ ટેકસ, હિસાબના ચોપડા લખાવવા રેવન્યુ ક્લીયરન્સ સર્ટીફીકેટ કે વેપારના લાયસેન્સો પાસપોર્ટ તેમજ ઈમીગ્રેશનને લગતી બાબતોમાં કંઈ પણ ફી લીધા વિના અમે મફત સલાહ આપીએ છીએ.

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલ લાઈફ એસોસીએશન ઓફ ઓસ્ટ્રેલીયા અને યોર્કશાયર ઈનશ્યુરન્સ કંપની લીમીટેડના પ્રતિનિધિ.

Phone : 33-9033. 26 Barkly Arcade,

Cor. 38, Market & Diagonal St., J'BURG.

લગ્ન પ્રસંગો માટે

અમને મળો.

સુરતી જમણના અમે સ્પેશ્યલીસ્ટ છીએ.

શ્રી કેપીટનની અંગત દેખરેખ નીચે યુનીયનના અને રોડેસીયાના કોઈ પણ ભાગમાં તમારે મુકામે આવી રસોઈ કરવાનો અમે કન્ટ્રાકટ લઈશું.

કેપીટન્સ બાલ્કની હોટેલ

(ધી કોર્નર મીઠાઈ હાઉસ)

ગ્રે અને વિકટોરીયા સ્ટ્રીટના ખુણાપર – ડરબન.

ફોન નંબર ૨૩૪૧૪ ટેલીગ્રામ: KAPITAN.

ફરનીચર! ફરનીચર!! ફરનીચર!!!

બેડરૂમ સુટ, ડાઈનીંગરૂમ સુટ, વોર્ડરોબ, ડરેસીંગ ચેસ્ટ, સાઈડ બોર્ડ ઓફીસ ડેસ્ક, બુક કેસ, ટેબલ, તદન કીફાયત ભાવે ખરીદી શકશો. જાતે પધારી લાભ લેવા ચુકશો નહિ.

—બોકસ, ટેબલ અને કીચન ડરેસર—

જે હમારી દેખરેખ નીચે તઈયાર થાય છે. તેનો સ્ટોક હમેશાં તઈયાર રહે છે. માત્ર રોકડા ભાવોના પ્રાઈસ લીસ્ટ મંગાવો અને વેપાર આગલ વધારો.

L. MISTRY

51 BREE STREET, BURGERSDORP, J'BURG.

PHONE 33-4691. BOX 2526.

Phone 332651 P.O. Box 1549 Tel. Add ENBEEDEE

MASTER BROS.

(PTY) LTD.

38 West Street, JOHANNESBURG.

MANUFACTURERS OF LADIES' & GIRLS' STRAW & FELT HATS

WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS

HOUSE FOR KEEN CASH PRICES

રેશમી તેમજ સુતરાઉ કાપડ, વુલન જર્સી, વુલ, બાળકો માટેનો જાત જાતનો માલ, ઘર વપરાશ માટે તેમજ લગ્નાદિ પ્રસંગોએ શણગાર માટે રીબન વગેરે માટે અમારે ત્યાં પ્રથમ તપાસ કરવા ભલામણ છે.

માસ્ટર બ્રધર્સ (પ્રો.) લીમીટેડ

૩૮ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ.

બોકસ ૧૫૪૯.

તાજું ઉમદા ફ્રુટ

આંબા અથાણ, લીલી અળદ અને સુરણની મોસમ ચાલુ છે.

આદુ શી ૧–૩ રતલ, લસણ ૯ પેની રતલ.

પાપડ નંબર ૧ શી. ૧૦, નંબર ૨ શી. ૮ ૧૦૦.

કપુરી અને ચેવલી પાન બજાર ભાવ પોસ્ટેજ જુદું. બાસ્કીટ શી. ૧૦–૬ ડઝન; લાંબી અને રકવેર બાસ્કીટ શી. ૧૬–૬ ડઝન.

રોડેસીયા, ન્યાસાલેન્ડ અને બેલજીયન કોંગોના ઓરડરો ઉપર પુરતું ધ્યાન આપી કોઈ પણ વસ્તુ પરમીટ કઢાવી મોકલશું.

All prices subject to Market fluctuations.

A. KADER & Co., (PTY) LTD.

WHOLESALE FRUIT MERCHANTS

P. O. Box 251. DURBAN.

તમે 'ઈન્ડિયન ઓપિનિયન'ના એક ગ્રાહક છો?

જો ન હોય તો શા માટે નહિ?

નવા પુસ્તકો

મોટા માણસના મન	૧	૬
શીલ અને સદાચાર	૧	૦
બોધક ટીકડીઓ	૧	૯
પચાસ પ્રેરક પ્રસંગો	૧	૯
ગાંધીજીના પાવન પ્રસંગો	૧	૦
જીવન સુવાસ	૧	૦
જાણવા જેવી વાતો	૧	૦
ગીતા વિષે જુદી જુદી દ્રષ્ટી		
જીવન દ્રષ્ટી (કાકા સાહેબ કાલેલકરની ગીતા વિષે દ્રષ્ટી)	૨	૩
ગીતા મંથન (કીશોરલાલ મશરૂવાલા કૃત)	૫	૦
ગીતા પ્રવચનો વિનોબા કૃત	૨	૬
અનાશક્તી યોગ ગાંધીજી કૃત	૧	૬
ગાંધીજીના પ્રકાશનો		
ધર્મ મંથન	૪	૩
કેળવણીનો કોયડો	૫	૦
રામનામ	૨	૦
નિત્ય મનન	૨	૦
મનુબેન ગાંધી કૃત		
એકલો જાને રે	૬	૦
કલકત્તાનો ચમત્કાર	૨	૦
બિહારની કોમી આગ	૬	૦
બીજા નવજીવનના પ્રકાશનો		
પુર્વ આફ્રીકામાં	૬	૦
સત્યાગ્રહની સપ્તપદી (ગાંધીજીએ કરેલા પાંચ સત્યાગ્રહની આછી રૂપરેખા અને માહીતી)	૬	૦
લોક માન્ય ટિલકનું જીવન ચરીત્ર	૬	૦
હીંદની અંગ્રેજી વેપાર શાહી ૧૬૦૦ થી ૧૮૦૦ નો ઈતીહાસ	૮	૬
મનુષ્યની સર્વાંગીણ કેળવણી	૮	૬
જીવનનો આનંદ	૧	૬
જવાહર કૃત		
મારૂં હીંદનું જીવન દર્શન	૧૦	૦
જગતના ઈતિહાસનું રેખા દર્શન ભાગ બન્ને સાથે	૧૨	૬

મળવાનું ઠેકાણું:

Indian Opinion,

P. Bag, Durban,—Natal.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

સમાચાર સંગ્રહ

રોડેશીયાના ખબર

—રૂસાપીમાં જન્મેલા અને હોલેન્ડમાં વકીલ બનેલા એક આફ્રિકન મી. પેટ્રીક માટીન્કાએ હોલેન્ડની એક ૨૬ વર્ષની ગોરીબાઇ મીસ ક્રીસ્ટીના ફૂન ફૂરન સાથે ત્યાં લગ્ન કર્યાં હતાં જેઓ ફેબ્રુઆરીમાં રોડેશીયા આવ્યાં છે. જેથી રૂસાપીની આસપાસના ગોરા આફ્રિકાનરોએ રૂસાપીમાં ભેગા થઇને આ લગ્ન પ્રત્યે સખત વિરોધ દર્શાવ્યો છે. અને દક્ષિણ આફ્રિકામાં જન્મેલા રોડેશીયાની પાર્લામેન્ટના સભ્ય મી. નોર્મન સ્ટ્રાંગે જણાવ્યું હતું કે જાહેરની હિત માટે આવાં લગ્નો ઠીક નથી લાગતાં.

—ફેડરેશનના વડા પ્રધાન સર રોય વેલેન્સકી આવતા મહિનામાં યુનીયન ના વડા પ્રધાન મી. સ્ટ્રાયડમના આમંત્રણથી દક્ષિણ આફ્રિકાની મુલાકાતે આવશે તેઓ સરકારી મહેમાન તરીકે કેપટાઉનમાં ૮મી એપ્રીલે પ્રુટ સ્કાર માં એક ખાણાના મેળાવડામાં મી. સ્ટ્રાયડમ અને મી. એરીક લોને મળશે. પછી ૯મી એપ્રીલે રેન્ડના ઇસ્ટર શોમાં ફેડરેશનનું પેવીલીયન ખુલ્લું મુકશે.

યુનીયનનું અવનવું

—જોહાનીસબર્ગની સીટી કાઉન્સીલના ચાલુ વર્ષે માટેના નેટીવ રેવન્યુ એકાઉન્ટના અંદાજ પત્રમાં ૨૭ લાખ પાઉન્ડના ખર્ચને બહાલી આપતી વેળા નેટીવ અફેર્સના પ્રધાન ડૉ. એચ. એફ. ફરવુઅર્ડે કહ્યું હતું કે નેટીવ વિદ્યાર્થીઓને જો કાઉન્સીલ તરફથી બર્સરી આપવી હોય તો હવે થી તે આપવા અગાઉ તેની વિગત રજુ કરીને સરકારની પરવાનગી મેળવવી જોઇશે.

—ડરબન કાઉન્સીલના સીટી એન્જીનીયરે મી. એ. કીનમોન્ટે ૧૮મી માર્ચે જાહેર કર્યું છે કે, ડરબનની જનતાને ત્રણ કરોડ ગેલન વધારાનું પાણી આપે એવું વીશ લાખ પાઉન્ડ ના ખર્ચે બંધાતું નવું 'નેગલ ડેમ'ના ૨૮ માઇલના પાઇપો (નળ) ચારેક અઠવાડીયામાં નંખાઇ રહેશે.

—ડરબનની કેટલીક શાળાઓના પ્રીન્સીપાલના મતે તેઓની શાળાના વિદ્યાર્થીઓના હસ્તાક્ષરો દહાડે દહાડે બગડતા જાય છે એમણે વધુમાં જણાવ્યું છે કે ટોપીણુકોનો ઉપયોગ તથા ફાઉન્ટન પેન અને બોલ પોઇન્ટ પેનોના પ્રતિબંધોથી પણ કશું સારૂં પરિણામ નથી જણાયું.

—થોડા વખતપર ૮૨ વર્ષની ઉમરે ગુજરી ગયેલ મી. સોલોમન રોબીનોવીજ નામના પારલની એક કંપનીના ડીરેકટર વીટ વોટર્સરેન્ડ યુનીવર્સીટીને કામ, રંગ, જાતિ કે પંથના ભેદભાવ વિના સ્કોલરશીપો આપવા માટે પાઉન્ડ ત્રણ હજારનું દાન આપી ગયા છે.

—એક્રોનમાં માર્ચની ૬ઠ્ઠીએ ન્યાયાધીશ વોલ્ટર વાનામેકરે એક ગુન્હેગાર કેદી ને સજાનો નિર્ણય કરવાનું તેને જ સોંપ્યું હતું કારણ કે ૭ વર્ષની છોકરી પર હુમલા કરવાના આરોપ માટે તેને આઠ માસ પુર્વે પકડીને જેલમાં રાખ્યો હતો. જજે કેદીને કહ્યું કે સરકાર તારી તપાસ વખતસર ન કરી શકી જેથી તું પોતે જ તારી જાતને આ ગુન્હા માટે શિક્ષા કરે એ વ્યાજબી છે કેદીએ કહ્યું કે: હું મને પોતાને ૩૦ દિવસની જેલ કરૂં છું જે એક વર્ષ મોકુફ રાખી મને પોતાને તેટલી મુદત અજમાયેશપર છોડું છું.

—ફેબ્રુઆરીની ૨૦મીએ મીસીસ ઇડા જેઇન કમીન્સ નામની ગોરીબાઇએ તેણીના ભાઇની સ્મૃત્તિમાં નેટીવ દરદીઓની સગવડ અગર બ્લોક બાંધવા મેરીત્ઝબર્ગની ગ્રે હોસ્પીટલને પાંચ હજાર પાઉંડનું દાન કર્યું હતું. ગ્રે હોસ્પીટલના નેટીવ દરદીઓને ઇડનડેલ ની બીન યુરોપીયન હોસ્પીટલમાં લેવાતા હોવાથી એ દાન તેને આપવા નાતાલ ના એડમીનીસ્ટ્રેટરે સુપ્રીમ કોર્ટની સંમતિ માગી છે.

—ટ્રાંસવાલની નેશનલીસ્ટ પાર્ટીના માજી નેતા ડૉ. થીયોડર વાસેનારે ૧૫મી માર્ચે કહ્યું છે કે એ પાર્ટીની એક્ઝેક્યુટીવમાંથી અગર પક્ષના સભ્યપદ માંથી રાજીનામું આપવાનો તેમનો ઇરાદો નથી એ નેશનલીસ્ટ પાર્ટીનાં બંધારણ કે જે આફ્રિકાન્સ અને અંગ્રેજી ભાષા બોલનારાઓને સરખા હક આપે છે તેનો ભંગ નથી કર્યો જેથી હું મારા ધ્યેયને વળગી રહીશ.

—યુનાઇટેડ સ્ટેટસનાં જહાજોમાં કામ કરતા નીગ્રો ખલાસીઓને ડરબનની મેજીસ્ટ્રેરીયલ ડીસ્ટ્રીકમાંના બીન-યુરોપીયન બારમાં દારૂ મળી શકે તે માટે અમેરીકન કોન્સલની સંમતિથી પોલીસ તરફથી ખાસ એકઝેમ્પશન પત્રો આપવામાં આવ્યા છે માર્ચની ૧૨થી એપ્રીલના અંત સુધીમાં યુનાઇટેડ સ્ટેટસથી મીડલ ઇસ્ટ જનારા જહાજો જે બળતણ માટે કેપમાં આવવાના છે તેમાં ૯ લડાયક જહાજો ૫ નેવલ ટેન્કરો અને ચાર ડીસ્ટ્રોયરો પણ છે તેમાંહેના નીગ્રોને પણ આવી જાતની પરવાનગી અપાશે.

—દેવળોની કલમ વાળું ડૉ. ફરવુઅર્ડનું નેટીવ લૉ અમેન્ડમેન્ટ બીલને પાર્લામેન્ટમાં રજુ કરવાના અનુક્રમમાં છેલ્લે મૂકાયું છે જેથી કોઇ ખાસ અગ્રુધાર્યો મોકો તેને ન અપાય તો તેના પર મે મહિનાની આખર સુધી ચર્ચા ઉપસ્થિત થશે નહીં એમ મનાય છે.

વિદેશની વિવિધતા

—પશ્ચિમ ઓસ્ટ્રેલીયાના જંગલમાં ગયા અઠવાડીયે લાગેલી આગથી વીશ લાખ પાઉંડનું નુકસાન થયાનું જણાવાય છે.

—બ્રીટીશ પાર્લામેન્ટમાં મજુર પક્ષના મુખ્ય વિદેશ વક્તા મી. એન્યુરીન બીવન ટુંક સમયમાં શ્રી જવાહરલાલજી ના મહેમાન તરીકે ભારતની મુલાકાતે જશે એવા સત્તાવાર ખબર પ્રસિદ્ધ થયા છે.

—કાઉન્ટેસ ડોનહોફ નામની એક જર્મન વર્તમાન પત્રકારે થોડા વખત પર કાશ્મીરની મુલાકાત લીધી હતી અને તા. ૭મી માર્ચે હામબર્ગના "ડીઝીટ" પત્રમાં ત્યાંની યથાર્થ પરિસ્થિતિનો હેવાલ બહાર પાડયો છે.

—યુનાઇટેડ નેશન્સના ૮૧ મા સભ્ય તરીકે ઘનાને દાખલ કરવા માટે ૮મી માર્ચે સેક્યુરીટી કાઉન્સીલમાં બ્રીટન અને ઓસ્ટ્રેલીયાએ રજુ કરેલા પ્રસ્તાવ ની તરફેણમાં ૧૧ દેશોએ મત આપ્યા હતા વિરૂદ્ધમાં એક પણ ન હતો. આ અરજી હવે વિશ્વ સંસ્થાની જનરલ એસેમ્બલીમાં જશે જ્યાં સભ્ય તરીકે ની મંજુરી માટે બેતૃત્યાંશ બહુમતિ ની જરૂર પડે છે જે મળી જવાનો સંપુર્ણ સંભવ છે.

—લંડનથી ઇન્ટરનેશનલ વેજીટેરીયન યુનીયને જાહેર કર્યું છે કે: મુંબઇમાં તા. ૭મી નવેંબરે એ સંસ્થાની કોન્ફરન્સ મળશે જેની સ્વાગત સમિતિ નાં પ્રમુખ તરીકે શ્રીમતી રૂકમીણી દેવી અરન્ડેલ ચુંટાયાં છે અને શ્રી જે. એન. માનકર જનરલ ઓર્ગનાયઝર ચુંટાયા છે. આ સોળ દિવસની કોન્ફરન્સ દરમ્યાન પ્રતિનિધિઓ દીલ્હી, પટણા, કલકત્તા, મદ્રાસ વગેરે સ્થળો એ ફરી વ્યાખ્યાનો પણ આપશે.

—બ્રીટીશ કોમનવેલ્થનાં સઘળાં વડા પ્રધાનોમાં સૌથી નાની ઉમરના વડા પ્રધાન ડૉ. ન્ક્રુમાહ છે. જેમની વય હાલમાં ૪૭ વર્ષની છે.

—વૉશીંગ્ટનથી બાલ્ટીમોર સુધી ૨૩૩૦ માઇલની મુસાફરી ત્રણ કલાક ને અડતાળીસ મીનીટમાં કરી, અમેરીકન જેટ લાઇનરે પહેલીજ વાર પેસેન્જરોને પહોંચાડવાનો વિક્રમ નોંધાવ્યો છે. આ અગાઉ એનાથી બમણો વખત લાગતો હતો. આ રેકોર્ડ અવાજની ગતિ જેટલો છે.

—પ્રજાસત્તાક ચીન, જાપાન, પાકીસ્તાન, ફીલીપાઇન અને ભારત આ પાંચ દેશોએ ન્યુકલેર રીએક્ટર સ્થાપવા અગર બાંધવા માટેની મંત્રણાઓ કરી કરાર કર્યો છે.

—અકાબાના અખાતના કબજા અંગે ઇજીપ્તે લીધેલાં પગલાંનો ઇઝરાએલે વિરોધ કર્યો છે અને તેના વિદેશ મંત્રી મીસીસ ગોલ્ડા મીર ખાસ ચાર્ટર્ડ એરોપ્લેનમાં ૧૭મી માર્ચે ન્યુયોર્ક ગયાં છે જ્યાં મી. ફોસ્ટર ડલેસ અને મી. ડાગ હામરશોલ્ડ સાથે વાતચીત કરશે.

—ઇરાનના શાહને સોવીયેટ સરકારે ૧૭મી માર્ચે એક એરોપ્લેન ભેટ આપ્યું છે.

—કેરોના રેડીયો સમાચાર ૧૫મી માર્ચે જણાવે છે કે સાઉદી અરેબીયાની સરકારે યુનાઇટેડ સ્ટેટસને જણાવી દીધું છે કે અકાબાના અખાતનો ઇઝરાએલને હક અપાશે તો તે તેને સંમતિ આપશે નહીં.

સ્વદેશના સમાચાર

—મુંબઇની જે. જે. સ્કુલ ઓફ આર્ટસે માર્ચની તા. ૨ થી ૭ દરમ્યાન કળા પ્રદર્શન ભરીને શતાબ્દિ મહોત્સવ ઉજવ્યો હતો.

—ભારતની ચુંટણીમાં વડા પ્રધાન જવાહરલાલ નહેરૂ મોટી બહુમતિથી ચુંટાઇ આવ્યા છે. અને મજુર ખાતાના પ્રધાન શ્રી ખંડુભાઇ દેસાઇ મોટી બહુમતિથી હારી ગયા છે.

—મુંબઇના રાણીબાગમાં એક "ઓપન થિએટર"નું ઉદ્દઘાટન ફેબ્રુઆરીમાં મુંબઇના ગવરનર શ્રી પ્રકાશને હસ્તે થયું છે. સૌથી પ્રથમ રામાયણ નૃત્યનાટિકા થીએટરપર બતાવવામાં આવી હતી.

—મુંબઇ રાજ્યના પ્રધાન મંડળના સભ્ય શ્રી બાબુભાઇ પટેલ ચૂંટણીમાં ત્રણ હજાર મતે હારી ગયા છે. એમની સામે મહાગુજરાત પરિષદ તરફથી શ્રી દરબાર સાહેબ ગોપાળદાસના પુત્ર શ્રી મહેન્દ્ર દેસાઇ ઉભા હતા. મુંબઇ રાજ્યના વડા પ્રધાન શ્રી યશવંતરાવ ચોહાણ સંયુક્ત મહારાષ્ટ્રવાદી શ્રી પવાર સામે ૧૬૦૦ મતોની બહુમતિથી ચુંટાઇ આવ્યા છે.

—ભારત માટે જાસુસી કરવાના આરોપસર પાકીસ્તાનના વિમાની દળ ના સૈનિક ઇકબાલ અહમદને દશ વર્ષ ની સજા કરાંચીમાં થઇ છે.

—પંજાબમાં અંબાલા નજીક એક સમગ્ર ગામના મતદારોએ સિક્કો ઉછાળીને પોતાના ઉમેદવારની પસંદગી કરી હતી, એ ગામનું નામ ઉગોકી છે. પસંદગી કર્યા પછી ગામના લોકોએ એક સામટું મતદાન કર્યું હતું

—ત્રાવણકોર કોચીનમાં પ્રજાસમાજવાદી તથા સામ્યવાદીઓ ચુંટણીઓમાં જીત પર છે.

—જાણીતાં સામાજીક કાર્યકર્તી, અને બાળ શિક્ષણમાં રસ ધરાવતા શ્રીમતી હન્તાસેનનું કલકત્તા ખાતે અવસાન થયું છે.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

વિવિધ વર્તમાન

યુનીયનના મુલાકાતીઓ

હકઝરીબોટ તરીકે પ્રખ્યાત થયેલી સ્ટીમર 'જેરોનીયા'નાં પાંચસો ઉતારૂઓ કેપટાઉન ઉતરીને યુનીયનમાં ફરી તેજ સ્ટીમરમાં ડરબનથી પાછા ચડી ગયેલા જેથી તેઓ યુનીયનના પ્રવાસી તરીકે નહીં ગણાયા છતાં તેમના તરફથી દેશ ને એક લાખ બત્રીસ હજાર પાઉંડનો લાભ થયાનો અંદાજ છે હવેથી એવા ઉતારૂઓને પ્રવાસી ગણવાનું નક્કી થયું છે સાઉથ આફ્રિકન ટુરીસ્ટ કોર્પોરેશનના રીપોર્ટ મુજબ ૧૯૫૫ માં ૧,૨૬,૨૧૬ પ્રવાસીઓ યુનીયનની મુલાકાતે આવ્યા હતા જેમાં રોડેશીયા ના અને ઇંગ્લંડના મુલાકાતીઓ વિશેષ હતા.

ઇંગ્લંડમાં ઔદ્યોગિક હડતાળ

ઇંગ્લંડ હમણા કપરા સંજોગોમાં પસાર થઇ રહ્યું છે. સ્ટીમર બાંધનારાઓ, ડોકટરો અને રેલ્વે એ ત્રણ ખાતાંઓ વધારે પગાર મેળવવાની માંગણીનો જો અસ્વીકાર થાય તો હડતાળ પર ઉતરવાની અણીએ આવી ગયેલાં છે. ૧૯૨૬ પછી ઔદ્યોગીક સંકટ ફરીથી આવી ઉભું છે. સ્ટીમર બાંધનારા બે લાખ કામદારો ૧૬મીથી ૧૦ ટકા પગારનો વધારો ન મળવાથી હડતાળ પર ઉતર્યો છે પશ્ચિમ જર્મની અને જાપાનીસોની બ્રીટન સામે ચાલતી હરિફાઇના સમયે ૭૦ સુકી ગોદીઓ માં ત્રણસો જેટલી સ્ટીમરો બંધાતી અટકી ગઇ છે જેની કિંમત ૯૦ કરોડ પાઉંડની અને વજન પચાસ લાખ ટન જેટલું છે સ્ટીમર બાંધનારા ઓની સહાનુભુતિમાં એટલા જ ટકાના વધારા માટે એન્જીનીયરો પણ હડતાળ પર ઉતરશે એવી જાહેરાત થઇ છે આથી સાડા ચાર હજાર કારખાનાઓ બંધ થશે.

ઇન્ટરનેશનલ કલબનો ઠરાવ

મેરીટઝબર્ગમાં ૧૩મી માર્ચે ડો. એડગર બ્રુકસના પ્રમુખપદે મળેલી ઇન્ટરનેશનલ કલબની મીટીંગમાં ડો. ફરવુઅર્ડનું નેટીવ લો અમેન્ટમેન્ટ બીલ આફ્રીકનોને કલબોમાં પ્રવેશતાં અટકાયત કરતું હોવા છતાં તેના સભ્યો એ આ કલબ સઘળા સભ્યો માટે ખુલ્લી રાખવાનો ઠરાવ કર્યો છે. કલબ ના પ્રોપ્રાયટર મી. એલ. સી. વીલસને મીટીંગમાં કહ્યું હતું કે એ બીલ વિષે કાયદાનો અભિપ્રાય મળેલો છે કે માલિક અગર કમીટીના સભ્ય જો નેટીવને તેમની મીટીંગમાં દાખલ કરે તો ત્રણસો પાઉંડનો દંડ, ત્રણ માસ ની જેલ અગર ૧૦ ફટકાની સજાને પાત્ર બને છે. બીલનું પરિણામ આવ્યા પછી સભ્યોની ખાસ મીટીંગ બોલાવાશે જેમાં કલબનાં ભાવિ વિષે ચર્ચા થશે.

ઝાંબેઝી નદીમાં ભયંકર રેલ

વિકટોરીયા ફોલ્સની ઉપરવાટે ઝાંબેઝી નદીને મળતી ચોબી રીવર દર વર્ષે વધુ વર્ષાદ આવતો ત્યારે ઉલટી દિશાએ વહેતી હતી પણ આ વર્ષે અતિવૃષ્ટિને લીધે તેમ ન થતાં સઘળું પાણી ઝાંબેઝીમાં જ વહેવાથી કદી ન આવેલી એવી ભારે રેલથી ઝાંબેઝી નદી ઉભરાઇ ગઇ છે. લીવીંગસ્ટનનું પાવર હાઉસ નદીના કિનારા પર હોવા થી તેમાં નવ ફીટ પાણી ભરાઇ ગયા છે. અઠવાડીયાંઓ સુધી મહા મહેનતે ટરબાઇન ચાલુ રખાયાં પણ છેવટે ૧૭મી માર્ચથી કામદારોના રક્ષણ માટે તે બંધ કરવું પડ્યું છે જેથી લીવીંગસ્ટન શહેર વીજળીની બતી વિનાનું થઇ ગયું છે. વીકટોરીયા ફોલ્સથી બસેં માઇલ નીચે કરીબા હાયડ્રો ઇલેક્ટ્રીક ડેમનું બાંધ કામ પણ ૧૫મી માર્ચથી અટકાવવું પડ્યું છે અને થયેલાં કામ માટે ચિંતા સેવાય છે. કામદારો પૈકી ૧૫ આફ્રીકનો તણાઇ ગયા છે. ઝાંબેઝીના કીનારા વિભાગની ખેતીને આ રેલથી ભારે નૂકસાન થયુ છે લીવીંગસ્ટનમાં દોઢ હજાર માણસો કામ વિનાનાં થયાં છે.

ધારવા કરતાં પણ ખરાબ છે

કેપટાઉન યુનીવર્સીટીના ચાન્સેલર અને માજી ચીફ જસ્ટીસ ફેન્ડર સાન્ટ સેન્ટલીવસે ૧૩મી માર્ચે એક નિવેદન માં કહ્યું છે કે ઘલાયદી યુનીવર્સીટીનાં શિક્ષણનું બીલ ધારવા કરતાં ઘણું ખરાબ છે અને યુનીવર્સીટીમાં સાચા શિક્ષણના ઉદ્દેશને તરછોડી મુકે છે અત્યારે જે વિદ્યાર્થીઓ યુનીવર્સીટીમાં મોજુદ છે તેને બાકાત રાખીને બીન યુરોપીયન માટે જુદી યુનીવર્સીટીની કોલેજ સ્થાપવાના યત્ન માટેનો હેતુ આ બીલમાં રહેલો છે. જ્યાં સુધી બીન ગોરાઓને લાગે વળગે ત્યાં સુધી તેમને માટે સુચવેલી સગવડતાઓમાં યુનીવર્સીટીના વિચારનો અભાવ છે એમ પહેલી નજરે જ મને લાગ્યું છે.

ભારત-ઇંગ્લંડની વિમાની સર્વીસ

એર ઇન્ડિયા નેશનલ સર્વીસને ત્રણ લોંગ રેઇંજ જેટ પેસેન્જર પ્લેઇન લેવા માટે એક કરોડ ૬૮ લાખ ડોલર ની લોન જોઇતી હતી તેમાં ૫૬ લાખ ડોલર વિશ્વબેંકે અને બાકીના યુનાઇટેડ સ્ટેટસની પાંચ વેપારી બેંકોએ ઉછીના આપવાની ગોઠવણ કરી છે જેના ૫મી માર્ચે વોશીંગટનમાં કરાર થઇ ગયા છે એ રકમ પર એક ટકો વિશ્વબેંકનો વટાવ સહિત સાડા પાંચ ટકાનું વાર્ષીક વ્યાજ લેવાશે. ભારતથી ઇંગ્લંડની વિમાની સર્વીસ અઠવાડીયા ના ૭ દિવસની હતી તે આ યોજના થી હવે સાત દિવસની થશે.

નેપાલની સ્વતંત્ર પોસ્ટ

નેપાલની સરકારે ૧૩મી એપ્રીલ કે જે તેના નૂતન વર્ષનો આરંભ દિન ગણાય છે ત્યારથી પોતાની પોસ્ટ અને ટેલીગ્રાફીક સરવીસ ચાલુ કરવાનો ઠરાવ કર્યો છે તેને અંગે યુનીવર્સલ પોસ્ટલ યુનીયનના સભ્ય બન્યું છે અત્યાર સુધી ભારતના એલચી દ્વારા ખટમંડુથી દુનીયા સાથેનો પોસ્ટ અને ટેલીગ્રાફીક વ્યવહાર ચલાવાતો હતો નેપાલીઝ પોસ્ટેજ સ્ટેંપ માત્ર હીંદની સરહદ સુધી જ વપરાતા હતા. હવે થી નેપાલીઝ સ્ટેંપ માટેની વ્યવસ્થા ઇન્ટરનેશનલ પોસ્ટલ સ્ટેંપ તરીકેની કરી લીધી છે.

મતપત્રકની પેટીમાંથી

હમણા હીંદ ભરમાં થયેલી ચુંટણી વખતે ભોપાળમાં ૭મી માર્ચે કોંગ્રેસ પક્ષની મતપત્રકની પેટીમાંથી એક ચીટી નીકળેલી જેમાં લખ્યું હતું: "હું કોંગ્રેસને ચાહું છું પણ કોંગ્રેસીઓને તિરસ્કારૂં છું." સ્વતંત્ર ઉમેદવારની પેટીમાંથી રમવાનાં પત્તાની થોકડી મળી હતી; હીંદુ મહાસભાના ઉમેદવાર ની પેટીમાંથી એક રૂપીયાવાળી એક એક ચલણીનોટ મળી હતી અને સામ્યવાદી પક્ષના ઉમેદવારની પેટી માંથી ત્રણેક પૈસાની કીંમત જેટલા કેટલાક નાના સિક્કાઓ નીકળ્યા હતા.

યુનીવર્સીટીની સ્ત્રી એસોસીએશન

સા. આ. યુનીવર્સીટીની સ્ત્રીઓની એસોસીએસનની ડરબનની શાખાએ ૭મી ફેબ્રુઆરીએ પ્રીટોરીયામાં મળેલી એ સંસ્થાની વાર્ષીક મીટીંગમાં એકાડેમીક ફ્રીડમ (વિદ્યાપીઠની સ્વતંત્રતા) નો ઠરાવ રજુ કરેલો જે થોડા સુધારા બાદ પસાર થયો હતો. ઠરાવમાં જણાવાયું છે કે: "ઉંચા શિક્ષણ માટે કોઇને પણ અંતરાય ન હોવો જોઇએ અને કોણ ભણાવે છે, શું શીખવાય છે, કેવી રીતે શીખવાય છે અને કોને ભણાવાય છે એ બાબતમાં બહારની સત્તાથી વિદ્યાપીઠો મુક્ત હોવી જોઇએ. પ્રજાની માનસિક સ્વતંત્રતાનું જો રક્ષણ કરવું હોય તો વિદ્યાપીઠોની સ્વતંત્રતા ની સંભાળ રાખવી જોઇએ.

ઘનાના પ્રત્યાઘાતો

રેવરન્ડ માયકલ સ્કોટ ઘનાના ઉત્સવ માં હાજરી આપવા ૮મી માર્ચે વિમાન માંથી આક્રામાં ઉતર્યા ત્યાં 'નાટાલ વીટનેસ'ના પ્રતિનિધિને જણાવ્યું હતું કે એક આફ્રીકન રાજ્ય તરીકે ઘનાના સ્વાતંત્ર્ય ઉદયથી આફ્રિકામાં અને વિશેષ કરીને સંસ્થાનોની પ્રજામાં સામાન્ય રીતે જ અગત્યના પ્રત્યાઘાતો ની અસર થઇ રહી છે. ફ્રેન્ચનાં સંસ્થાનોની નીતી પર એની ભારે અસર થશે આફ્રિકન સંસ્થાનોને ફ્રેંચ યુનીયનમાં જોડી દેવાની જે નીતી રહેલી છે તે બહુધા આફ્રિકનો તરફ થી ના મંજુર થતી રહેલી છે. ફ્રેંચ પાર્લામેન્ટથી અતિરિકત આઝાદીની આ માગણી પ્રથમ ઉત્તર આફ્રીકાના બનાવથી અને હવે ઘનાની ઉત્પત્તિથી તીવ્ર રીતે થઇ છે.

ડેન્માર્કના વડા પ્રધાન ભારતમાં

ડેનમાર્કના વડા પ્રધાન મી. હેન્સન તા. ૭મી માર્ચે એરથી નવી દીલ્હી પહોંચ્યા હતા જ્યાં પંડીત જવાહર લાલજીએ તેમનું સ્વાગત કર્યું હતું. તે પછી તેઓ રાષ્ટ્રપતિ રાજેન્દ્ર બાબુ અને ઉપ રાષ્ટ્રપતિ શ્રી રાધાકૃષ્ણન ને મળ્યા હતા. તા. ૧૨મીએ વડા વડા પ્રધાન નેહરૂએ તેમના સ્વાગત માટે યોજેલા એક મેળાવડામાં મી. હેન્સને કહ્યું હતું કે શ્રી નેહરૂ આંતર રાષ્ટ્રીય શાંતિ માટે કાર્ય કરી રહેલા છે એજ ભારત અને ડેન્માર્ક વચ્ચેની સામાન્ય ભૂમિકા છે. જગતમાં અત્યારે થયેલી પ્રગતિથી દરેક દેશ એકમેકની વધુ નજીક આવેલા છે પુર્વકાળની અને દેખીતી જુદાઇઓ ગમે તેટલી હોવા છતાં આપણે અરસપરસના સહકાર માટેના આશ્રયી બની રહેલા છીએ.

ક્યુબા અને ઇન્ડોનેશીયામાં કલહ

જગતમાં અનેક ઠેકાણેથી ઝઘડા અને કલહના ભણકારા આવ્યા કરે છે તેમાં ૧૩મી માર્ચથી બે જગ્યાનો ઉમેરો થયો છે. (૧) કયુબાના સ્વતંત્ર રાજ્યમાં ક્રાંતિકારીઓની તેની રાજ ધાની હાવાના શહેરમાં રહેતા પ્રમુખ બાટીસ્ટાના ચારમાળના મહેલના બીજા માળ સુધી ચઢી ગયા હતો. પણ સમયસર જ વધુ લશ્કરની મદદ ત્યાં આવી જવાથી તેઓને મારી હઠાવ્યા હતા. (૨) ઇન્ડોનેશીયાના ટાપુઓનું બનેલું સ્વતંત્ર રાજ્યના બોર્નીઓમાં ક્રાંતિકારીઓની પ્રવૃત્તિને લીધે સઘળા પ્રદેશમાં લશ્કરી કાયદો જાહેર થયો છે. પ્રમુખ સુકાનોએ જણાવ્યું છે કે, તેઓ સોવીયેટ પદ્ધતિએ અવિરોધક સરકાર સ્થાપવાનો ઇરાદો રાખે છે.

યુનીયનમાં કેન્સરના દરદી

દક્ષિણ આફ્રીકાની નેશનલ કેન્સર એસોસીએશનના અંદાજ મુજબ સાઉથ વેસ્ટ આફ્રિકા સહિત યુનીયનમાં વાર્ષીક અઠ્ઠાવીસ હજાર કેન્સરના દરદીઓ હોવાનું જણાયું છે. જે પૈકી નાતાલ અને ફ્રી-સ્ટેટમાં આફ્રીકનોમાં વધારે પ્રમાણમાં અને ટ્રાંસવાલ અને કેપમાં ગોરાઓમાં વધારે પ્રમાણમાં કેન્સરના

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

કેસો જણાયા છે આ વર્ષના એપ્રીલ ની ૩૦મી તારીખે જોહાનીસબર્ગમાં કેન્સરના શિક્ષણના નિષ્ણાત ડૉ. માલ કમ ડોનલ્ડસનના આગમનનાં ટાંકણે નેશનલ કોન્ફરન્સ ભરવાનું નક્કી થયું છે. તે પછી ડૉ. ડોનલ્ડસન યુનીયનના જુદા જુદા વિસ્તારોમાં પ્રવચન કરશે.

ભારતથી વિદેશ મોકલાતા વાંદરા

મુંબઇમાં મેડમ સોફીયા વાડીયાના પ્રમુખ પદે મળેલા એક સ્વાગત મેળા વડામાં માન્ચેસ્ટર શાકાહારી સોસાયટી ના પ્રમુખ મી. ડબલ્યુ. એ. સીબલીએ ભારતથી વાંદરાને રીબાવવા માટે થતી નિકાસ સદંતર નાબુદ કરવાની હાકલ કરી હતી. તેમણે કહ્યું હતું કે પશ્ચિમ ના દેશોમાં વિજ્ઞાનને નામે મુંગા પ્રાણી ઉપર નિર્દયતા વપરાય છે, જેમાં કમનસીબે ભારત પણ એ નિર્દયતાને ટકાવવા લાખેક વાંદરા યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ મોકલી આપે છે. વધુમાં તેમણે કહ્યું કે જગતમાં શાકાહાર હવે લોકપ્રિય થતો જાય છે. વનસ્પતિ ખોરાકમાં આવશ્યક પ્રોટીન નથી એવી જે ભ્રમણા પ્રવર્તતી હતી તેને માટે વિજ્ઞાનનું કોઇ પ્રમાણ નથી. કેટલાક દાખલાઓમાં શાકાહારીઓ માંથી પણ સારા અને માંસાહારીઓ માં હોય છે તેવા શ્રેષ્ઠ પહેલવાનો મળી આવેલા છે. અંતમાં તેમણે કહ્યું હતું કે જ્યાં સુધી માનવજાત તેનાથી ઉતરતાં મુંગા પ્રાણીઓ ઉપર કઠોરતા વાપરીને લડાયકવૃત્તિ ચાલુ રાખશે ત્યાં સુધી વિશ્વમાં કાયમની શાંતિ સ્થપાશે નહીં.

બીન-ગોરા વિદ્યાર્થીઓ અને યુનીવર્સીટી

'રેન્ડ ડેલી મેલ'ના રાજકીય ખબર પત્રીએ કેપટાઉનથી ૧૭મી માર્ચે જણાવ્યું છે કે અલાયદી યુનીવર્સીટીના સૂચિત બીલ મુજબ કેપટાઉન યુનીવર્સીટી અને વીટ વોટર્સ રેન્ડ યુનીવર્સીટીમાં બીન-યુરોપીયન વિદ્યાર્થીઓના પ્રવેશ ઉપર પ્રતિબંધ મુકવાની સગવડ છે. તેમ છતાં આ સંસ્થાઓમાં હમણાં જે વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષણ લે છે તેઓનો અભ્યાસ પુરો કરવા દેવાશે. ઓછામાં ઓછા આવતાં પાંચ વર્ષ અભ્યાસ ચાલુ રાખવાની પરવાનગી અપાશે. બીન-યુરોપીયન યુનીવર્સીટી ની કોલેજની સ્થાપના થયા પછી પણ જેઓનો કોર્સ પુરો ન થયો હશે તેમને ચાલુ રખાશે.

આ બીલના હેતુ મુજબ રહોડસ યુનીવર્સીટી પાસેથી ફોર્ટ હેર યુનીવર્સીટી નો અને ડરબનની બીન-યુરોપીયન મેડીકલ સ્કુલનો નાટાલ યુનીવર્સીટી પાસેથી વહીવટી કબજો સરકાર લઇ લેશે. ફોર્ટ હેર, નેટીવ અફેર્સ ડીપાર્ટમેન્ટના હસ્તક રહેશે અને બીન-યુરોપીયન મેડીકલ સ્કુલનો વહીવટ ડીપાર્ટમેન્ટ ઓફ એજ્યુકેશન, આર્ટસ અને સાયન્સ હેઠળ રહેશે!

આ બંનેની અને છેવટે સઘળી બીન-યુરોપીયન યુનીવર્સીટી કોલેજોની પરિક્ષક સંસ્થા તરીકે યુનીવર્સીટી ઓફ સાઉથ આફ્રિકા રહેશે. આફ્રિકનો માટેની સઘળી નવી કોલેજો નેટીવ અફેર્સ ડિપાર્ટમેન્ટ હેઠળ રહેશે અને બીજી બીન-યુરોપીયોની ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ એજ્યુકેશન, આર્ટસ અને સાયન્સ ના હેઠળ રહેશે. સરકાર એવી આશા રાખે છે કે છેવટે સઘળા કોલેજોનો સ્ટાફ તદ્દન બીન-યુરોપીયનોનો રહેશે. પહેલી યુનીવર્સીટીની કોલેજ ક્યાં આગળ સ્થપાશે તે જાહેર નથી થયેલું તો પણ ચાલુ વર્ષનાં અંદાજ પત્રમાં તેના માટે સગવડ કરવાની આશા રખાય છે.

મીસીસ મેરી હુપર

નાતાલના બીન-ગોરાઓ પ્રત્યે હંમેશાં સહાનુભુતિ દર્શાવતી ડરબનની રહેવાસી અને અમેરીકામાં જન્મેલી શ્રીમતી મેરી લુઇસ હુપર થોડા વખત પર જોહાનીસબર્ગ ગયેલી જ્યાં યુનીયન ના ગૃહ પ્રધાન ડૉ. ટી. ઇ. ડોંજીસ ના વોરંટથી દેશપાર કરવા માટે તેણી ને જોહાનીસબર્ગની પોલીસે તા. ૧૦ મી માર્ચે અચાનક પકડીને જેલમાં પુરી દીધી હતી.

આ દેશની આબોહવા તેણીની પ્રકૃતિને અનુકુળ લાગવાથી છેલ્લાં ત્રણ વર્ષથી તેણી યુનીયનમાં અવાર નવાર આવીને રહેતી હતી અને ગયા વર્ષે દક્ષિણ આફ્રિકામાં કાયમનો વસવાટ કરવા માટે તેણીને પરમીટ અપાયેલી છે. જેથી ડરબનમાં બાલમોરલ ડ્રાઇવ કોવીસ હીલપર તેણીએ ઘર રાખેલું છે. તેણી પતિવિભક્ત પ્રતિષ્ઠિત સ્ત્રી હોય અમેરીકામાં સારી એસ્ટેટ ધરાવે છે.

તેણીના વકીલે સુપ્રીમ કોર્ટ માર્ફતે જોહાનીસબર્ગની જેલના સુપ્રીન્ટેન્ડન્ટ ને તેણીને તરત જ શા માટે ન છોડી મુકવી તેના કારણની માગણી કરવા અરજ કરી હતી. જેના પરિણામે મી. જસ્ટીસ ડાઉલીંગના હુકમથી તા. ૧૫મા માર્ચે તેણીને છોડી મુકવા માં આવી છે તે સાથે કોર્ટે તેણીને બધો ખર્ચ પણ અપાવ્યો છે.

યુનીયન સરકારના ડીપોર્ટેશનના વોરંટને શા માટે રદ ન કરવો તેના કારણ માગવાની પણ તેણીએ સુપ્રીમ કોર્ટને અરજ કરી હતી જે દલીલ ૧૬મી એપ્રીલે ચર્ચાશે.

સામાજીક ખબરો

સાભાર સ્વીકાર

શ્રી મગુભાઇ રામજી ગોપાલ (સ્વ. પિતાશ્રીની વર્ષી પ્રસંગે) શી. ૧૦-૬, વી. દુલ્લભ (ચાર્સીલીયર્સ ટ્રાયાડ) પા. ૧-૦-૦, એમ. નાખુદા (લેરસી, ટ્રાંસવાલ) પા. ૧-૧-૦, આર. પડીયાચી (સ્ટેન્ગર) પા. ૨-૨-૦, જી. ડી. પટેલ (ન્ડોલા) પા. ૩-૪-૬, આર. સી. કેવાડા એન્ડ કું. (ગડુમા) પા. ૨-૨-૦, આર. ભગવાન (રૂડીપુર્ટ) શી. ૯-૬.

તાજેતરના મુલાકાતીઓ

શ્રી. કાંતિલાલ વી. મહેતા, શ્રીમતી ઇંદુમતિ કાંતિલાલ મહેતા, શ્રીમતી તારાબેન ચીમનભાઇ મહેતા, શ્રી. સુમનભાઇ વસનભાઇ ગાંધી—ડરબન.

અવસાન

ડરબન-મેઇવીલના જાણીતા ગૃહસ્થ શ્રી ચુનીલાલ એન. રાણા નવસારી વાળાના પત્નિ શ્રીમતિ દિવાળીબેનનું ૬૨ વર્ષની ઉંમરે તા. ૧૬-૩-૫૭ની રાતે હાર્ટફેલથી યુટનહેગમાં અવસાન થયું હતું. તેઓ તા. ૪થી માર્ચે એક પુત્ર સાથે કેપના પ્રવાસે ગયા હતાં ત્યાં જ આ કરૂણ બનાવ બન્યો હતો. પોર્ટ એલીઝાબેથ અને યુટનહેગના મિત્રોની સહાનુભૂતિ અને મદદ થી સદ્‌ગતનો અંતિમ સંસ્કાર તા. ૧૭મીના રવીવારે ડરબનમાં થઇ શક્યો હતો. શ્રી ચુનીલાલ રાણા અને પુત્રો તથા કુટુંબીજનોને આ શોક પ્રસંગે સ્નેહિઓ તરફથી તાર, ટેલીફોન આદિ થી જે દિલસોજીઓ મળ્યા છે તે માટે તેઓ આ પત્રદ્વારા સૌનો આભાર માને છે.

* *

કેશોદ (સૌરાષ્ટ્ર)ના વતની શ્રી મોહનલાલ કાનજીભાઇ સોઢીયાના પત્નિ શ્રીમતિ કંકુબેનનું તા. ૨૦-૩-૫૭ના રોજે ૬૦ વર્ષની વયે ડરબનમાં અવસાન થયું છે. જેમની સ્મશાન યાત્રા માં ઘણાં સ્નેહિઓએ ઉપસ્થિત થઇ અંજલી આપી હતી. આ શોક પ્રસંગે તાર, ટેલીફોન આદિથી દિલસોજી બતાવવા માટે શ્રી મોહનલાલ અને તેમના પુત્રો સૌનો હાર્દીક આભાર માને છે.

ઝેડ. વી. પારેખ એન્ડ સન

ટ્રાવેલ એજન્ટ અને બુકકીપર

અમો નિચે જણાવેલાં કામ કાજો કાળજી પુર્વક કરીએ છીએ.

એરોપ્લેન અને સ્ટીમર બુકીંગ
ઇમીગ્રેશન અને પાસપોર્ટ
રેવન્યુ કલીઅરન્સ સરટીફીકેટ
જીદંગી, આગ, ચોરી વીગેરેના વીમા
બુકકીપીંગ, ઇન્કમ ટેકસ, લાયસન્સ

એક વખત અનુભવ કરવા વિનંતી કરવામાં આવે છે.

71 MINT ROAD, FORDSBURG,
JOHANNESBURG. — Phone 35-3480.

MOSENTHALS TRAVEL AGENCY
91 MARKET STREET, JOHANNESBURG.
(Telephone : 23-1111)

Have pleasure in advising that they have appointed as their special representative, for their Indian clientele :

MR. DHIRUBHAI P. NAIK,
26, Barklay Arcade, 38, Market Street,
JOHANNESBURG. (Telephone : 33-9033.)

Who will be pleased to look after any passports, revenue clearances, visas, immigration matters, health certificates, currencies, customs and any other travel matters.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

અમારી ચાલુ વાર્તા

ધુપ સુગંધ

લેખક: સોપાન

પ્રકરણ ૩૩મું

પેલી ધુપસળીની પેઠે માધવી ધીમે ધીમે સળગે છે હરિવલ્લભના મનોમંથનનો કોઇ પાર નથી, સ્નેહીજનોના અભિપ્રાય સાંભળે છે, પણ મન સમાધાન પામતું નથી.

હરિવલ્લભનાં મનોમંથનનો કોઇ પાર નથી. કૈલાસબાની તબિયત વિષે ડોકટરો અભિપ્રાય આપે છે કે એમના હૃદયને આઘાત લાગ્યો છે ને તેઓ હજી ચીંતામુકત થતાં નથી, આ જ સ્થિતિ જો ચાલુ રહેશે તો એમનું સ્વાસ્થ્ય સુધરી શકશે નહિ. માધવીની મનોદશામાં કે રહેણીકરણીમાં કશો ફેર પડતો નથી. હરિવલ્લભને કોઇ કોઇ વાર એની સાથે વાત કરવાની ને એનું મન હળવું બનાવવાની ઇચ્છા થાય છે, પણ તેમાં સફળતા મળતી નથી. તરલિકા સાથે પહેલી વાર વાતો થયા પછી એમનું મન ચકડોળે ચડયું ખરૂં, પરંતુ પરિસ્થિતિમાં ખાસ ફેર પડયો નહિ. તરલિકાને પોતે કંઇક વધુ પડતું કહી નાંખ્યું ને સ્વભાવસહજ ગંભીરતા તેઓ જાળવી શકયા નહિ એમ એમને થઇ આવ્યું.

તરલિકાના ગયા પછી માધવીની સ્થિતિ જાણવાની હરિવલ્લભને તીવ્ર લાગણી થઇ આવી એટલે રામુને મોકલી તેને દીવાનખાનામાં બોલાવી માધવી સામે આવીને બેઠી, પણ કંઇ બોલી નહિ. હરિવલ્લભ પણ બોલી શકયા નહિ. ઘણી વાર થઇ એટલે ઉદ્‌ગારો નીકળ્યા: 'તારા સુખનું નહિ' પણ દુઃખનું કારણ હું બન્યો!'

માધવી નીચું જ જોઇ રહી.

તરલિકા આવતાં માધવી ચાલી ગઇ હરિવલ્લભ પણ પત્રો પાછા આપી પોતાના ખંડમાં જતા રહ્યા. ત્યાં એમનું મન ભરાઇ આવ્યું. રોમેરોમમાં એવી ખાતરી થઇ ગઇ કે 'કમલેશ સજ્જન તો છે જ...પરંતુ તેથી શું! માધવીનો વિચાર એનાથી કેમ કરી શકાય?' અભિમાને મનની સપાટી ઉપર ડોકિયું કર્યું. હરિવલ્લભ પથારીમાં પડી રહ્યા. ગણગણ્યા: 'એક ચીંતા તો દુર થઇ.'

મન વિચારે ચડયું ને માધવીને હવે શી રીતે શાંતિ આપી શકાય તેના માર્ગો ખોળવા લાગ્યું. રાત સુધી એમણે એવા પ્રયત્નો કર્યા, પણ સફળતા મળી નહિ.

માધવીનું તદ્દન ઠંડું પડી ગયેલું મન આજે કંઇક સળવળવા લાગ્યું હતું. તરલિકા કંઇક વાતો કરી ગઇ હતી. કૈલાસબા પાસે ગઇ ત્યારે એમણે પાસે બેસાડી કંઇ બોલ્યા વિના વાત્સલ્યભર્યો હાથ એના માથા ઉપર ફેરવ્યો હતો. રામુ પણ જેટલી વેદનાથી એની સામે જોતો હતો! તરલિકા એને કમલેશ વિષે પણ થોડુ કહી ગઇ હતી અને કેટલા પ્રયત્નો કરતી હતી એના સુખ માટે!

પણ ઉપાય તો માધવીને ય સૂઝતો નહોતો. સમય થતાં ભોજન માટે તેને બોલાવવામાં આવી. બળ કરીને કૈલાસબા પણ ઉઠયાં, ત્રણે ય જમ્યાં, પણ શરીર પ્રત્યેની ફરજ બજાવવા પૂરતું જ. વળી પાછા સૌ પોતાનાં સ્થાને આવી ગયાં. હરિવલ્લભના મનમાં એક વિચાર આવ્યો: 'ઉપેન્દ્ર ને મનોરમા ઘણા સમયથી આવ્યાં નથી, એમને બોલાવી આ પ્રશ્નની ચર્ચા કરી હોય તો!' તેઓ પોતાના ઓરડામાંથી દીવાનખાનામાં આવ્યા. એ જ વખતે મધુભાઇ ઘરમાં દાખલ થયા. હરિવલ્લભને એમનું આગમન ગમ્યું. બન્ને સ્નેહીઓ સોફા ઉપર બેઠા. મુખ ઉપરની ગંભીરતા કાયમ રહી.

'જાણો છો બધું મધુભાઇ?' હરિવલ્લભે મૌન તોડયું.

'જાણું છું, કુમારની ભૂલનું જ આ પરિણામ છે.' મધુભાઇ દુઃખ ને પશ્ચાત્તાપ અનુભવતા બોલ્યા.

'ના, ના. મને એમ નથી લાગતુ, એણે તો અમારૂં હિત જોઇને જ કહ્યું. અંગત માણસની એવી ફરજ જ ગણાય.' હરિવલ્લભ બોલ્યા.

'એમ નથી, મધુભાઇએ કહ્યું: 'એનું મન મેલું હતું, દ્વેષથી ભરેલું હતું. હવે એ સમજ્યો છે ને ખેદ અનુભવે છે...'

'મને એ કંઇ સમજાતું નથી પણ વહેલે મોડે આ જાણવાનું તો હતું. સારું થયું વહેલું જાણ્યું.'

'તમને ખાતરી થઇ છે કે આ સંબંધમાં લગ્નની જ વાત છે?'

'હા. માધવીએ પોતે કબુલ્યું છે ને પેલાના પત્રમાં પણ એવું જ છે.'

મધુભાઇ. થોડી વાર વિચારમાં બેસી રહ્યા, પછી બોલ્યા:

'મને એમ થાય છે કે આવા નાજુક ને ગંભીર પ્રશ્નને આપણે સ્વસ્થતાથી ન વિચારી શકીએ!'

'આમાં વિચારવા જેવું છે જ શું? એ છોકરો આડે આવે એમ જણાતું નથી. પસીને માર્ગ આપે એવો લાગે છે.'

'તમે મળ્યા એને?'

'ના, ના.' હરિવલ્લભ તરત જ બોલ્યા ને પછી તરલિકાની મુલાકાત ને માધવીના પત્રોની વાત કરી. સાથે સાથે પૂર્વકથા પણ કહી સંભળાવી.

'આ બધું સાંભળતાં મને તો એમ લાગે છે કે આપે આ પ્રશ્નને સહાનુભૂતિથી વિચારવો જોઇએ.' હીંમતથી મધુભાઈ બોલી ગયા ને હરિવલ્લભના ચહેરા ઉપર આંખ સ્થિર કરી જોઇ રહ્યા.

'સહાનુભૂતિથી?...એટલે કે હું એ દિશામાં આગળ વધવાનો વિચાર કરૂં?' હરિવલ્લભના સ્વરમાં ઉશ્કેરાટ આવી ગયો.

મધુભાઇ ખુબ જ નમ્રતાથી બોલ્યા: 'તમારૂં દુઃખ સાચું છે. સામાન્ય રીતે એવો વિચાર આપણે કરીએ જ નહિ, પણ માધવીના જીવનનો ને ભાવિનો વિચાર પણ કરવો જોઇએ ને?'

હરિવલ્લભ આશ્ચર્યથી ફાટેલી આંખે મધુભાઇ સામે તાકી રહ્યા. એમના ચહેરા ઉપર રોષની રેખાઓ પણ ઉપસી આવી. મધુભાઇની આગળ બોલવાની હીંમત ચાલી નહિ. થોડીવાર મૌન રાખ્યા પછી એમણે કહ્યું: 'કૈલાસબાની તબિયત સારી નથી?' ને બોલતાં બોલતાં તેઓ ઉભા થયા. હરિવલ્લભ પણ ઉઠયા. બંને કૈલાસબાના ઓરડામાં ગયા. મધુભાઇને જોઇ કૈલાસબા બેઠાં થવા લાગ્યાં 'નહિ, નહિ, સુઇ રહો.' મધુભાઇ બોલ્યા, પણ કૈલાસબા તો તકિયાને અઢેલીને બેઠાં. મધુભાઇએ કુશળ સમાચાર પૂછયા. ને બહુજ સંક્ષિપ્તમાં કુમારની ભુલ માટે પશ્ચાત્તાપ જાહેર કર્યો. કૈલાસબાએ હરિવલ્લભ જેવા જ ઉદ્‌ગાર કાઢયા,

થોડી વાર પછી મધુભાઇ ઉભા થવા જતા હતા ત્યાં કૈલાસબાએ કહ્યું: 'આમને શાંતિ થાય એવું કંઇક કરો.'

'શું કરૂં?'

'માધવીને સમજાવો. એનું મન પણ શાંત કરો.'

'માધવીને સમજાવી શકાશે? તમે કહેતા હો તો મળું, પ્રયત્ન કરૂં' મધુભાઇએ બોલતાં બોલતાં હરિવલ્લભ સામે જોયું. એમણે નિરાશામાં માથું હલાવ્યું. કૈલાસબા એ પછી આગ્રહ કરી શકયાં નહિ ને મધુભાઇ થોડી વાર બેસી ચાલતા થયા.

હરિવલ્લભ તે પછી પોતાના ઓરડામાં ગયા. ધીમેથી ગણગણ્યા: 'ના, ના. આ બાબતમાં સહાનૂભુતિથી વિચાર થઇ શકે જ નહિ.' એમણે સુવાનો પ્રયત્ન કર્યો. હરિસ્મરણમાં મન પરોવ્યું, પણ ચિત્તમાં શાંતિ થઇ નહિ. અચાનક સિતારનો અવાજ આવ્યો. અંતરને હલાવી જાય એવા ઝંકાર ઉઠયા. હરિવલ્લભ પથારીમાં બેઠા થઇ ગયા. સ્વરો બંધ પડયા ત્યાં સુધી એમણે આંખો મીંચી રાખી. પછી પ્રભુનું નામ લઇ સૂઇ ગયા. પાંચેક મીનીટ વીતી હશે ત્યાં એ જ દિશામાંથી ધીમા ધીમા સૂરો વહેતા આવતા હોય એમ લાગ્યું. સ્વર તો માધવીનો જ હતો, પણ સ્પષ્ટ નહોતો ને શબ્દો તો સમજાતા જ નહોતા. તેઓ ઉભા થઇ દીવાનખાનામાં આવ્યા જુએ તો કૈલાસબા પણ પોતાના ઓરડાની બહાર આવી દીવાલને ટેકે ઉભાં છે. માધવીના કંઠમાંથી ભજન વહે છે:

મારે જનમમરણકો સાથી,
          રોઇ રોઇ મેરી અંખીયા રાતી
તુ દેખ્યાં બિન કલ ન પડત હૈ
          જાણત મેરી બાતી

ફરી ફરીને બીજી લીટી ઘુંટાવા લાગી ને સ્વર ઉંચો ચડયો. માધવીનું હૈયું પોકારતું હોય એમ સંભળાયું:

ઉંચે ચઢ ચઢ પંથ નિહાળું
          દેખ દેખ અંખિયાં થાકી
યહ સંસાર સકલ જગ જૂઠો,
          જૂઠા કુલ ઓર ન્યાતી

કૈલાસબા પાછા વળી પથારીમાં પડયાં. હરિવલ્લભ દીવાનખાનાના સોફા ઉપર બેસી ગયા માધવીનો કંઠ હવે જાણે ફાટવા લાગ્યો:

દોઉ કર જોડી અરજ કરૂં હું,
સુણ લીજયો મેરી બાતી
          સુણ લીજયો મેરી બાતી...

હરિવલ્લભ ઉભા થવા જતા હતા ત્યાં સ્વર સહેજ મંદ પડયો, એમના કાને આ શબ્દો સંભળાય છે:

પલ પલ પિયકે રૂપ નિહાળું
          નિરખ નિરખ સુખ પાતી,
મીરાં કે પ્રભુ ગિરિધર નાગર
          હરિચરણાં ચિત્ત રચાસી.

ફરી ફરી એ જ ગુંજ્યા કરે છે. માધવીએ ગીત પુરૂં કર્યું છે, પણ હરિવલ્લભને લાગતું નથી કે પુરૂં થયું છે, જાણે એ દીવાનખાનામાં આખા બંગલામાં, ના, સમસ્ત વાતાવરણમાં ગુંજ્યાં જ કરે છે:

"ઉંચે ચઢ ચઢ પંથ નિહાળું,
          રોઇ રોઇ અંખિયા રાતી"

અંતે તેઓ પોતાના ઓરડામાં જાય છે ને બારણાં વાસી પ્રભુનું નામ લેતાં લેતાં નિદ્રાધીન થઇ જાય છે.

—ક્રમશઃ

જોડણી કોશ મોટો
ગુજરાતી ટુ ગુજરાતી ડીકશનરી.
કીમત પા. ૧-૨-૬.
'Indian Opinion'
P. Bag, Durban, Natal.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

Jethalal's Mithai House

and

Vegetarian Caffetaria

86 Queen Street, Durban.

Telephone: 27780 — P. O. Box 2043.

Tel. Address: "SWEETMEATS"

અમારે ત્યાંથી બધી જાતની ચોખ્ખા ઘીની બનાવેલી શુદ્ધ મીઠાઈ મળી શકશે.

* * * *

આખો દિવસ વેજીટેરીઅન ભોજન મળી શકશે.

* * * *

લગ્ન પ્રસંગે તેમજ પાર્ટીઓ માટે જમણની સગવડ કરી આપવામાં આવશે.

* * * *

હોલ શુભ પ્રસંગે ભાડે મળી શકશે.

* * * *

બોર્ડીંગ અને લોજીંગની સગવડ

કાયમી બોર્ડરોને ખાસ પસંદગી આપવામાં આવશે. વિદ્યાર્થીઓ અને શિક્ષકોને વધુ પસંદગી આપવામાં આવશે. હાલમાં તો માત્ર પુરૂપ વર્ગનેજ લેવામા આવશે. ઓરડાઓમાં નવું અને આધુનિક ઢબનું ફરનીચર રાખવામાં આવેલું છે. દેશમાં જતાં અગર તો દેશમાંથી આવતા ઉતારૂઓ માટે કુટુમ્બને રહેવા માટે રહેવાની તેમજ ખાવાની સગવડ કરી આપવામાં આવશે.

* * * *

અમે દેશી સેવરધની સોપારી સેકેલી, અને કાચી તેમજ ધાણાની દાળ, ખારેક, પિસ્તા, અને ચારોલી, વિગેરે રાખીએ છીએ.

* * * *

ઘરનું આંથેલું અથાણું અને સારી જાતના પાપડ હંમેશાં તઈયાર હોય છે.

* * * *

ઓર્ડરથી શિખંડ અને દુધપાક બનાવી આપવામાં આવશે.

પ્રાઈસ લીસ્ટ માટે લખો.

મુદ્રક અને પ્રકાશક શ્રીમતી સુશીલા ગાંધી, ઈન્ટરનેશનલ પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ, ફીનીક્સ, પ્રાઇવેટ બેગ, ડરબન, નાટાલ.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor